

מסקנות מהדוחות הכספיים סיכום תוצאות ענף הביטוח בישראל לשנת 2020

רו"ח יבגני אוסטרובסקי
הרצאה במסגרת כנס "מכון קסירר" למחקר בחשבונאות, אוניברסיטת תל-אביב

נתוני מאקרו ומגמות

מגזר ביטוח כללי

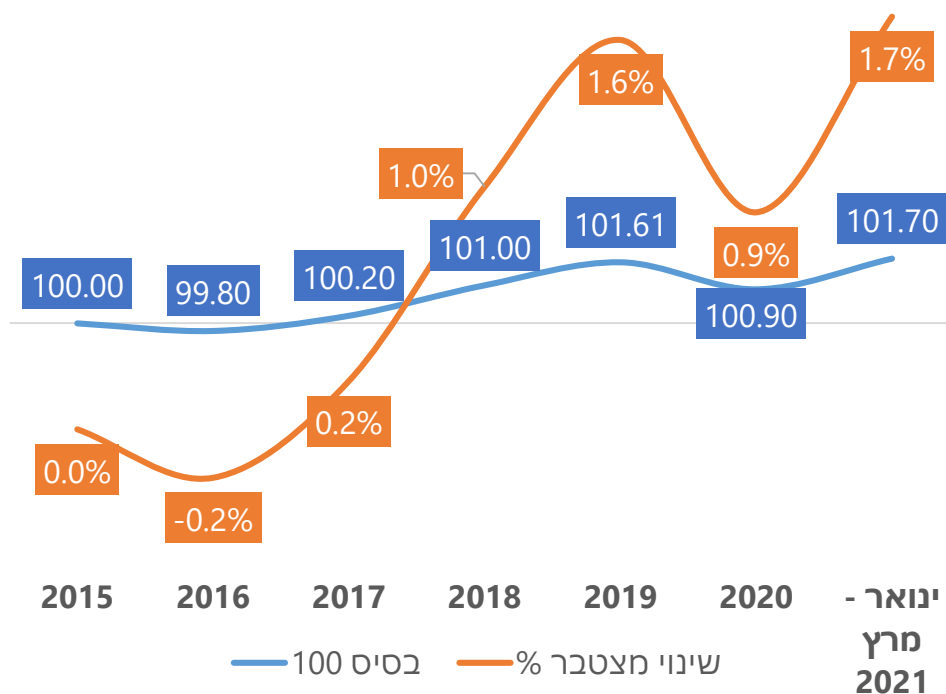
מגזר ביטוח חיים

מגזר ביטוח בריאות

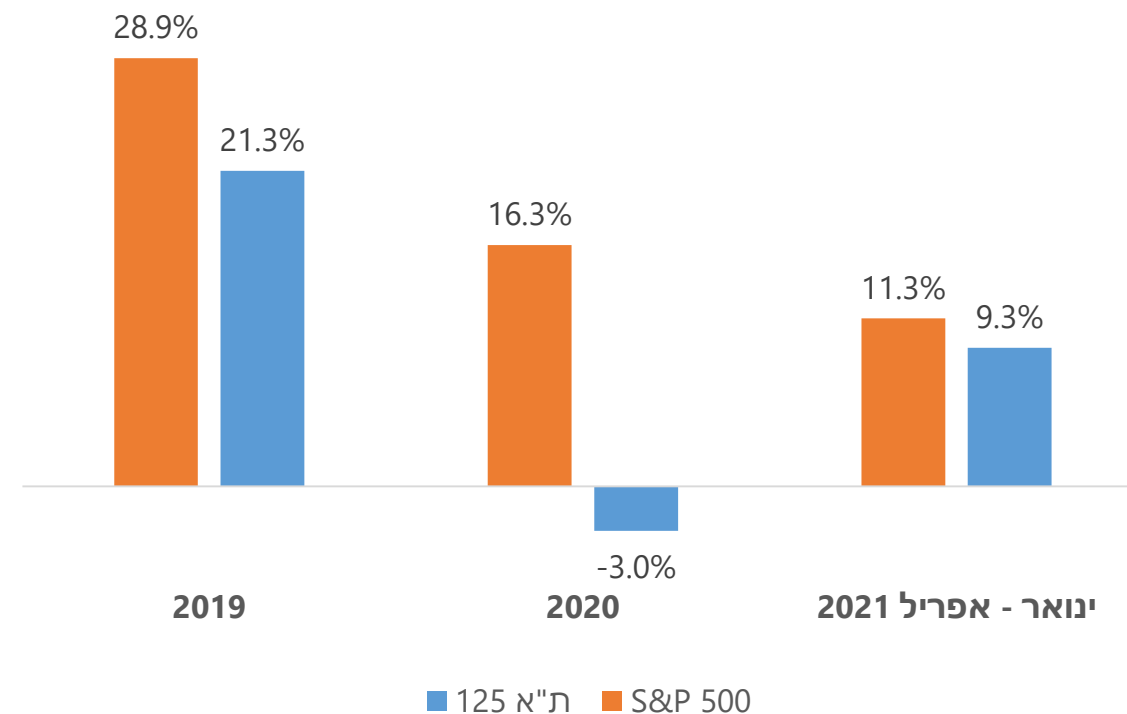

מגמות מאקרו

מדד המחירים לצרכן

תשואות בשווקי ההון

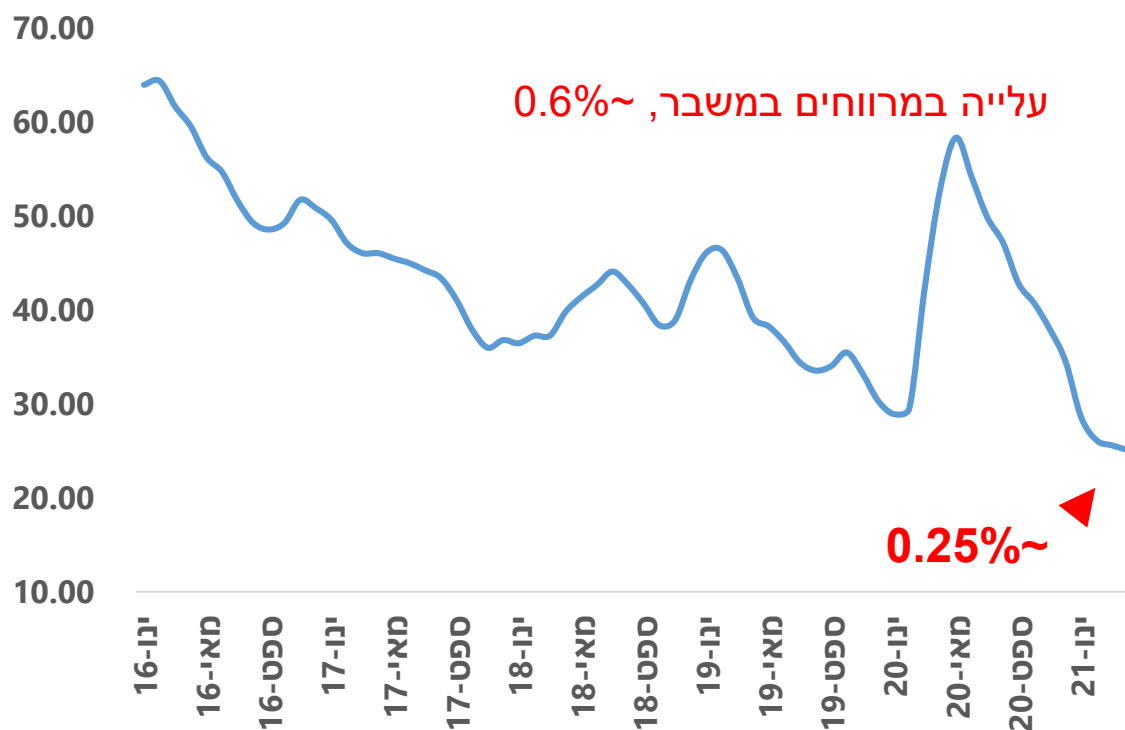

- תשואות גבוהות במרבית השווקים, למעט ת"א; ממשיך ב-2021; יתמוך בתוצאות
- כגורם חיובי (עד כה), האינפלציה ממשיכה להיות מתונה (2% ב-5 שנים); האצה מסוימת בתחילת 2021

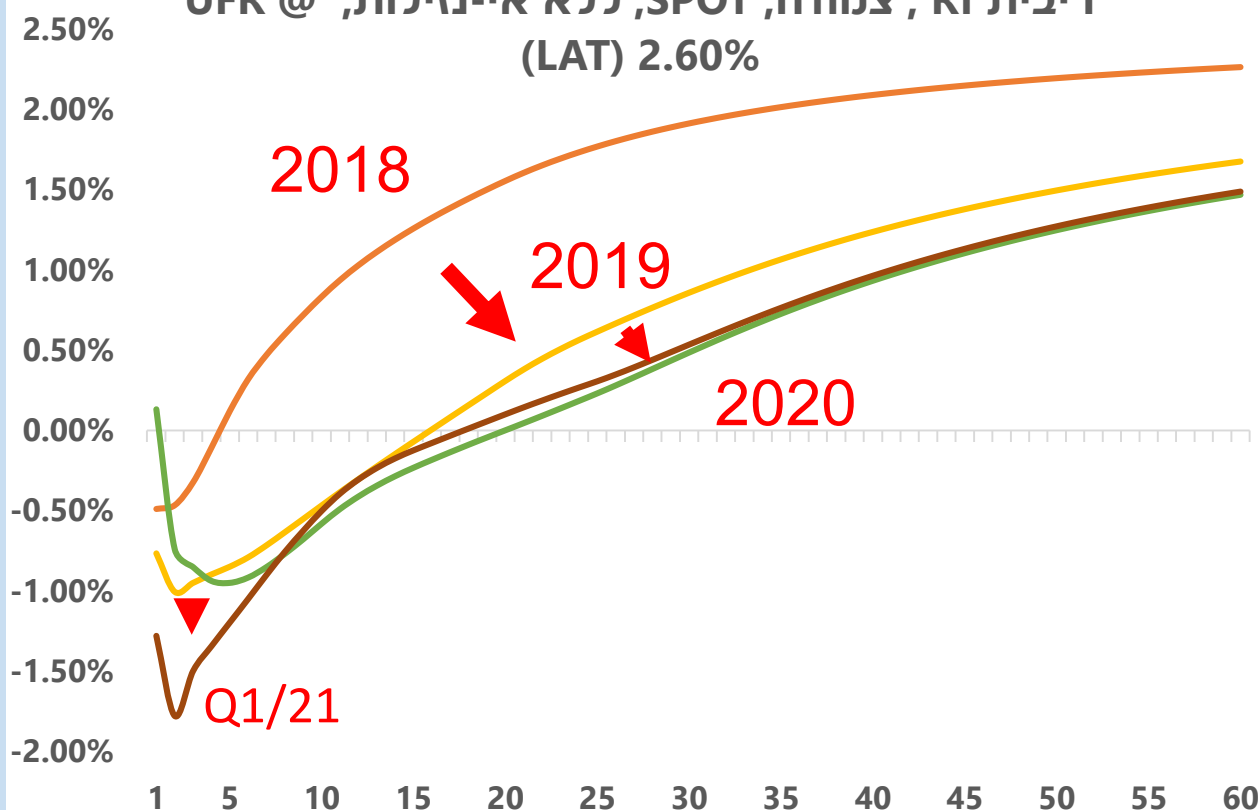

מגמות מאקרו

פרמיית אי נזילות (LAT) @ 100% -
(Basis Points)

ריבית Rf, צמודה, SPOT, ללא אי-נזילות, @ UFR
(LAT) 2.60%

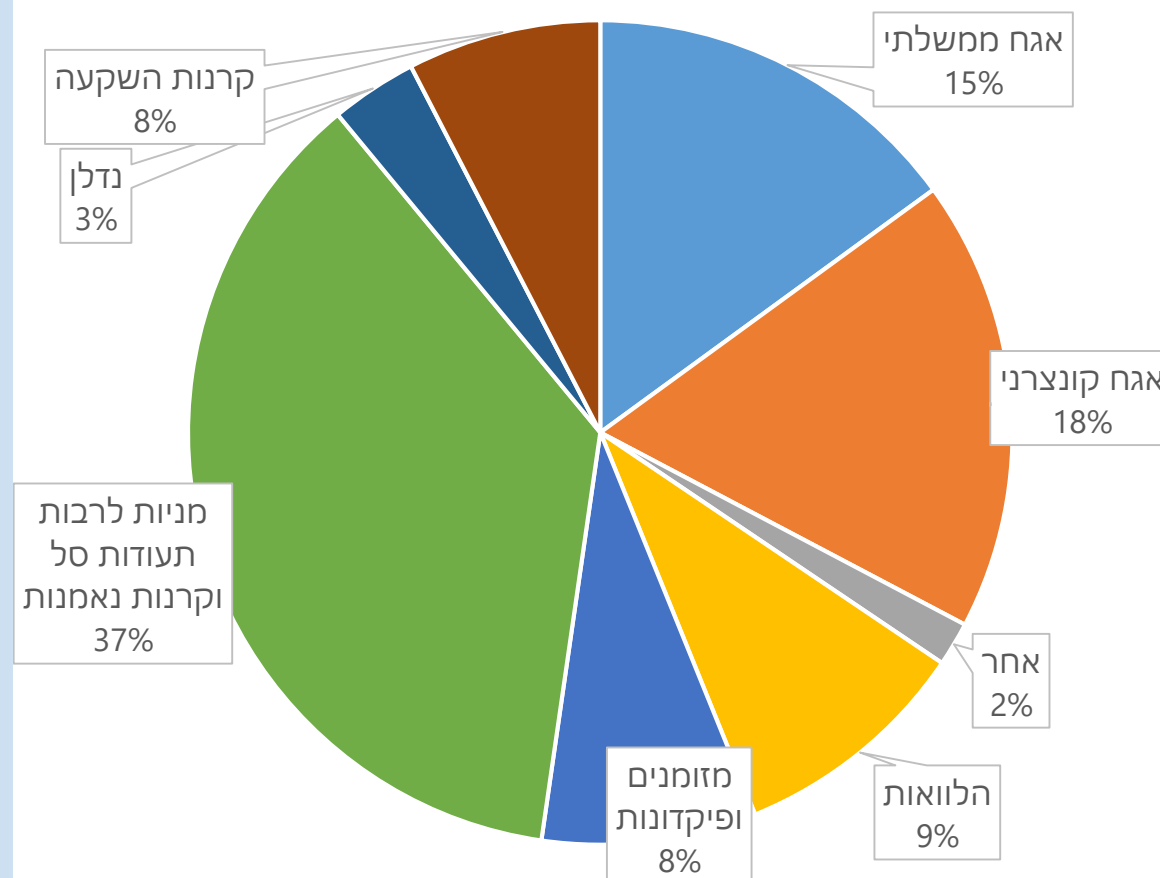

- בניגוד לשנת 2019 שהתאפיינה בירידת ריבית דרמטית, יציבות ב-2020 עם ירידה בחלק הארוך מאוד
- ב-2021 העקום ממשיך להיות יציב עם ירידה בטווח הבינוני שעשויה להשפיע לרעה בין היתר על ענפי חובה וחבויות
- ירידה הדרגתית באי-הנזילות, קוזה עם השפעת חוזר אי נזילות ו-UGL.

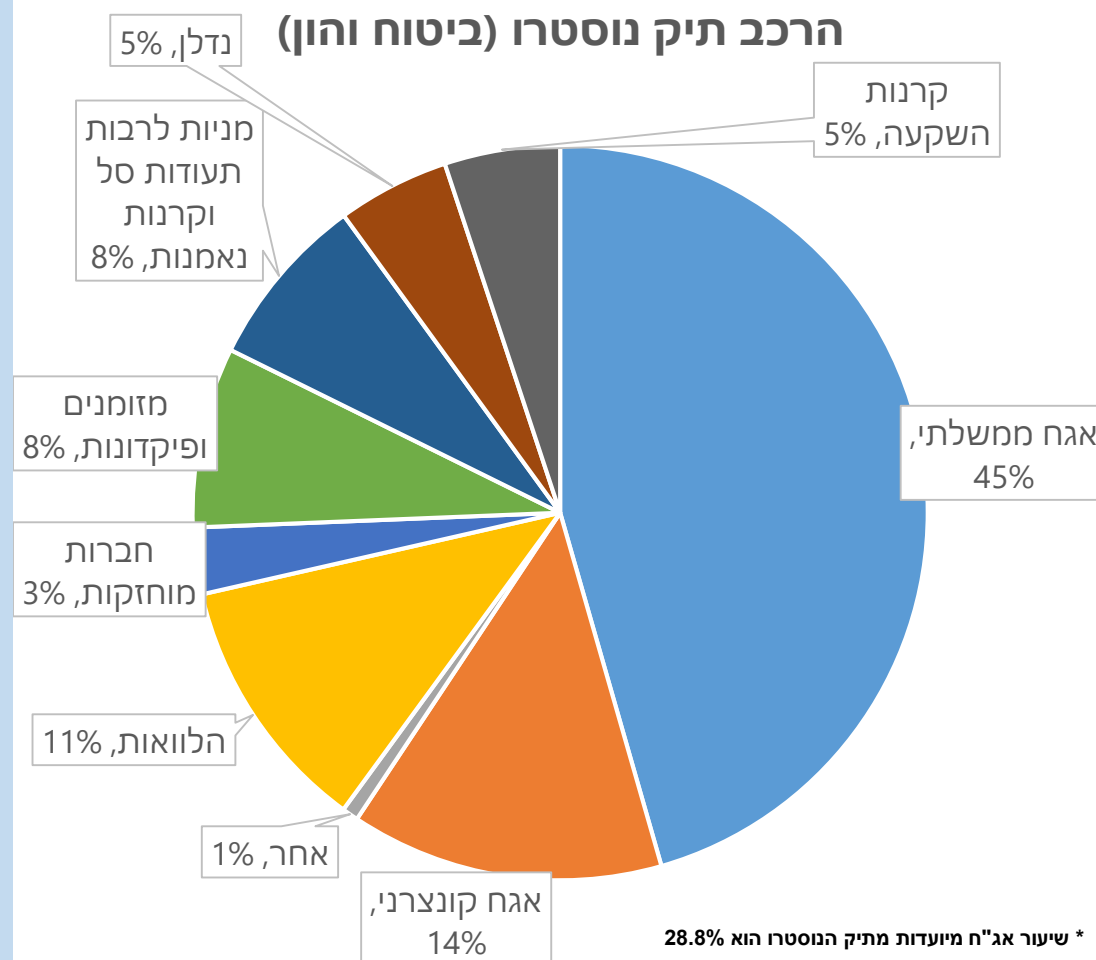

מגמות מאקרו

הרכב תיק משתתף

הרכב תיק נוסטרו (ביטוח והון)

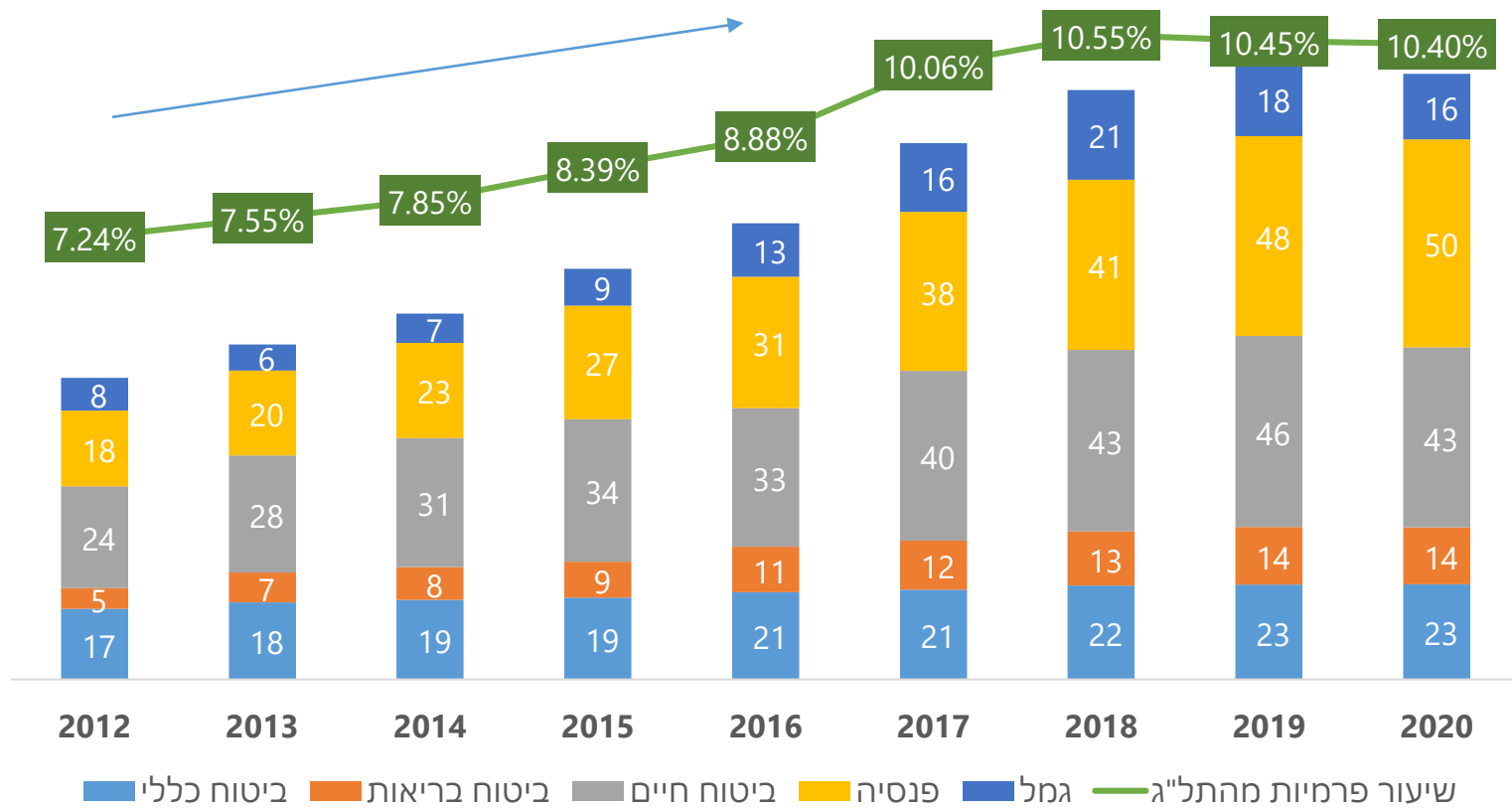

- התיק המשתתף של חברות הביטוח אגרסיבי מתיק הנוסטרו; התשואות בשווקים תמכו בביצועי שניהם
- תשואת הנוסטרו (בכללי והון, ללא חיים) – כ- **3.3%** ב-2020, לעומת כ- **7.7%** ב-2019
- תשואות משתתף – כ- **5.3%** ב-2020, לעומת **12.9%** ב-2019

מגמות ענפיות

פרמיות ודמי גמולים (כולל תקבולים מחוזי השקעה) + שיעור
פרמיה מהתל"ג
(קבוצות הביטוח בלבד) (מיליארדי ₪)

- לראשונה מזה תקופה, ירידה בסך הפרמיות והגמולים של קבוצות הביטוח מכ-147 לכ-144 מיליארד

- התייצבות ואף דעיכה כשיעור מהתוצר, אחרי צמיחה מהירה (שכר ממוצע; צו הרחבה; שיעור השתתפות; חיסכון לכל ילד; גמל להשקעה)

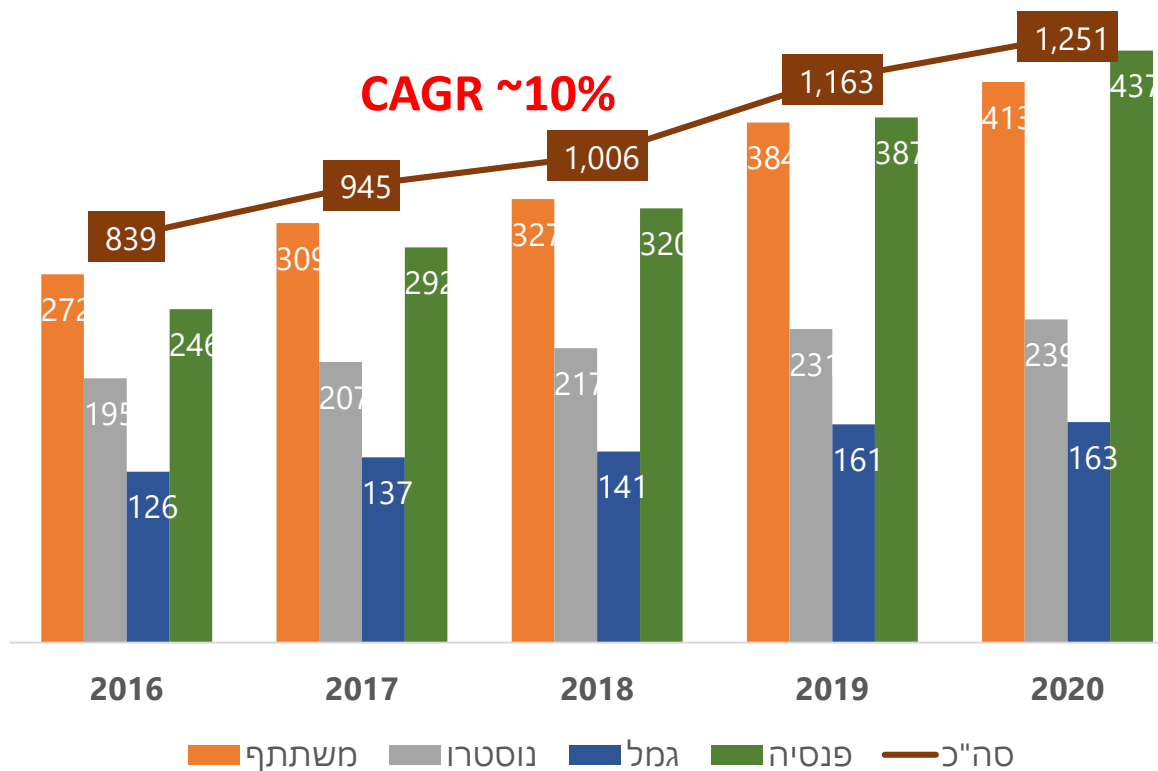
- קורונה/ חל"ת

- אובדן נתח שוק בהפקדות לגמל לבתי השקעות

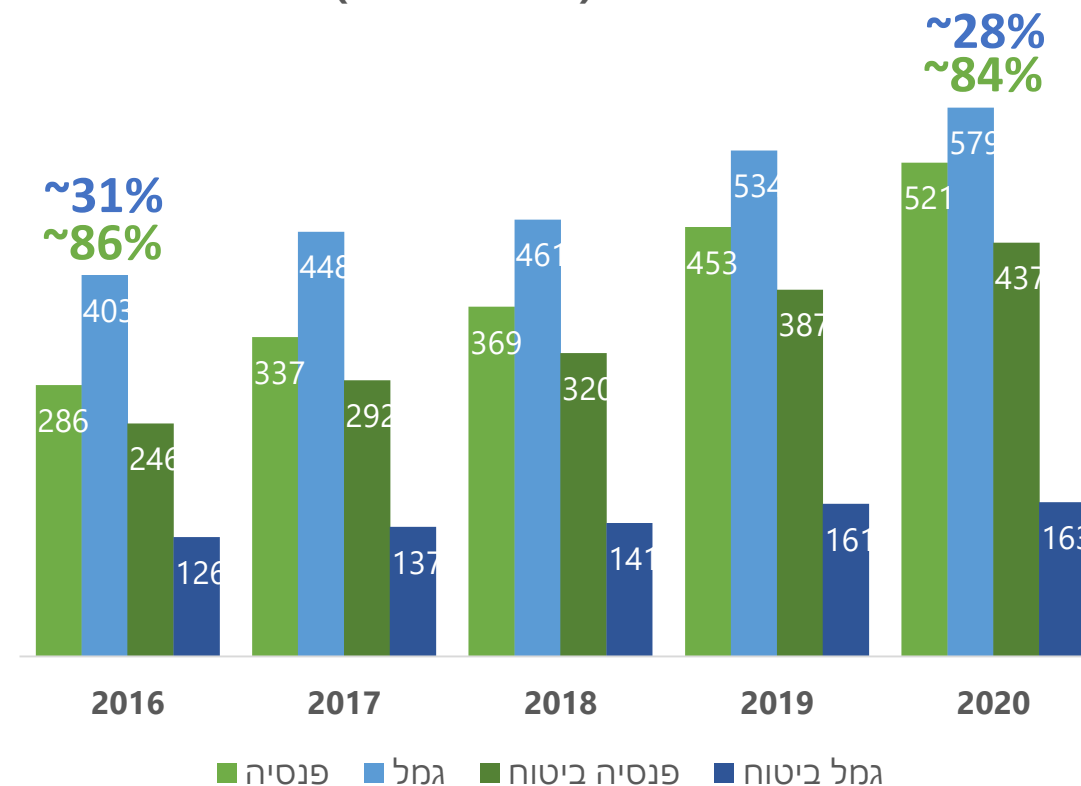

מגמות ענפיות

נכסים מנוהלים (במיליארדי ₪), קבוצות הביטוח

נכסים מנוהלים של כלל קופות הגמל וקרנות הפנסיה (במיליארדי ₪)

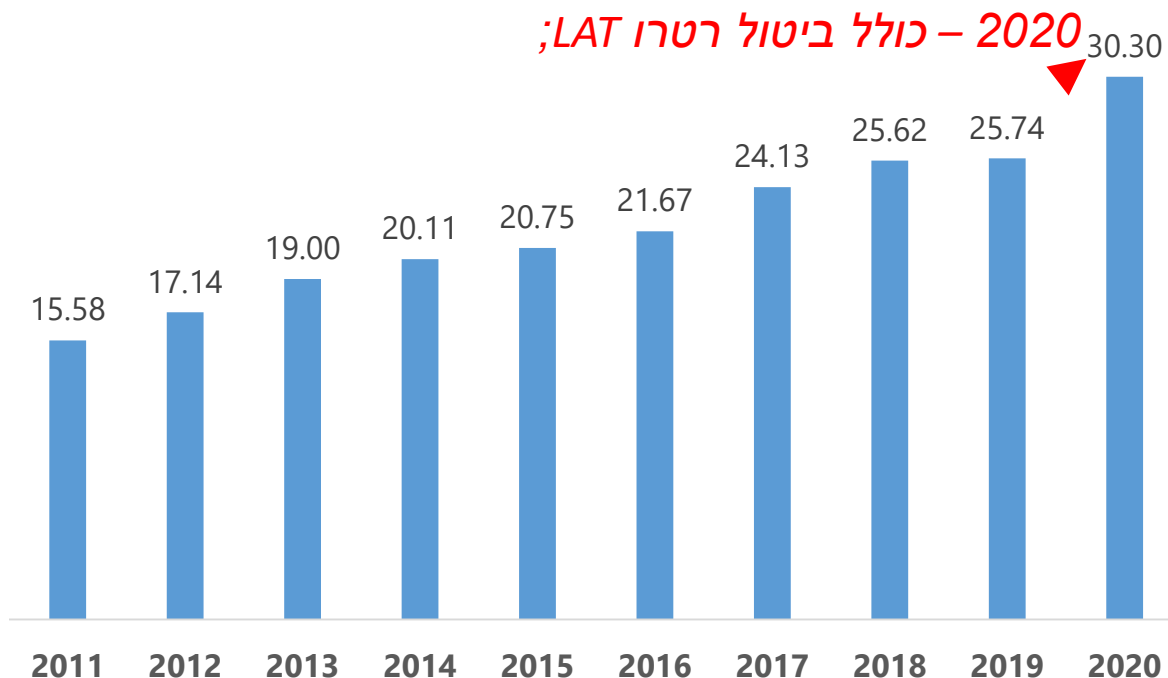
- גידול ממוצע של כ-10% בנכסים המנוהלים על ידי קבוצות הביטוח בשנים האחרונות
- בתחומי הפנסיה והגמל, חל פיחות מתון בנתחי השוק בנכסים המנוהלים

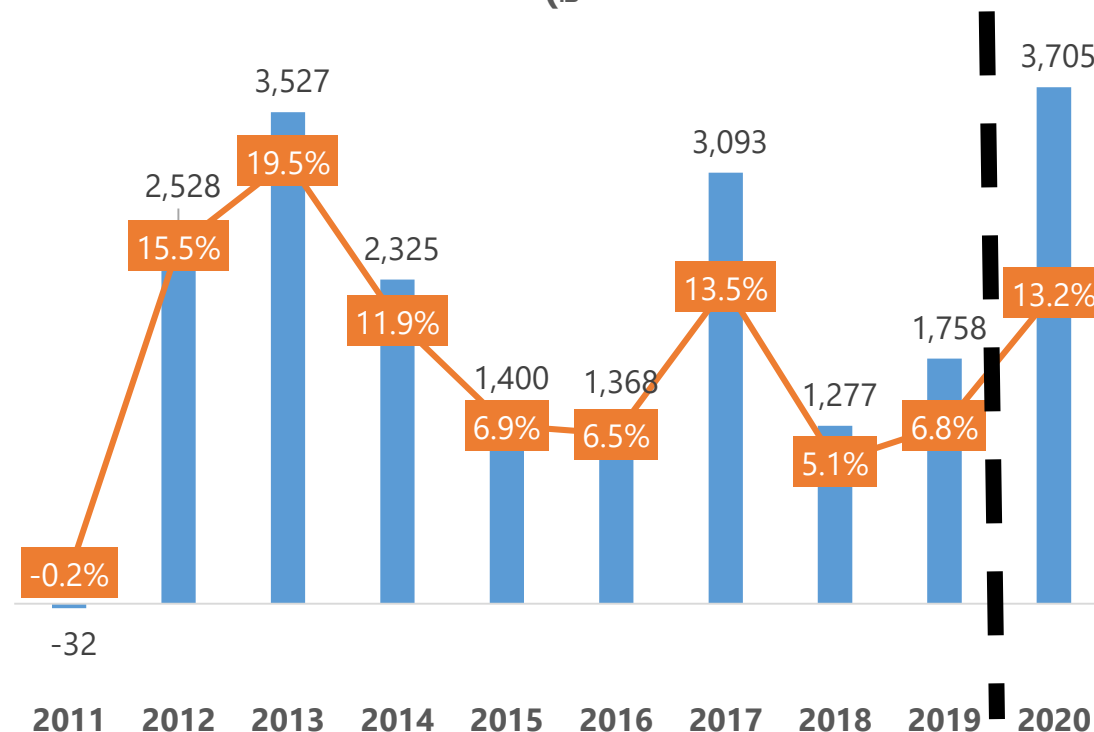
מגמות ענפיות

התפתחות ההון העצמי (חברות הביטוח) (במיליוני ₪)

2020 – כולל ביטול רטרו LAT;

רווח כולל ותשואה להון חשבונאי ממוצע (מיליוני ₪)

• גידול משמעותי בהון ב-2020, פחות דיבידנדים (כ-1 לעומת כ-1.6 מיליארד ב-2019)

• CAGR הון חשבונאי ~7.6%

• התשואה על ההון (לפני תיקון LAT ב-2019) גבוהה מהממוצע גם ב-2020. **ממוצע כ-9.9% בתקופת**

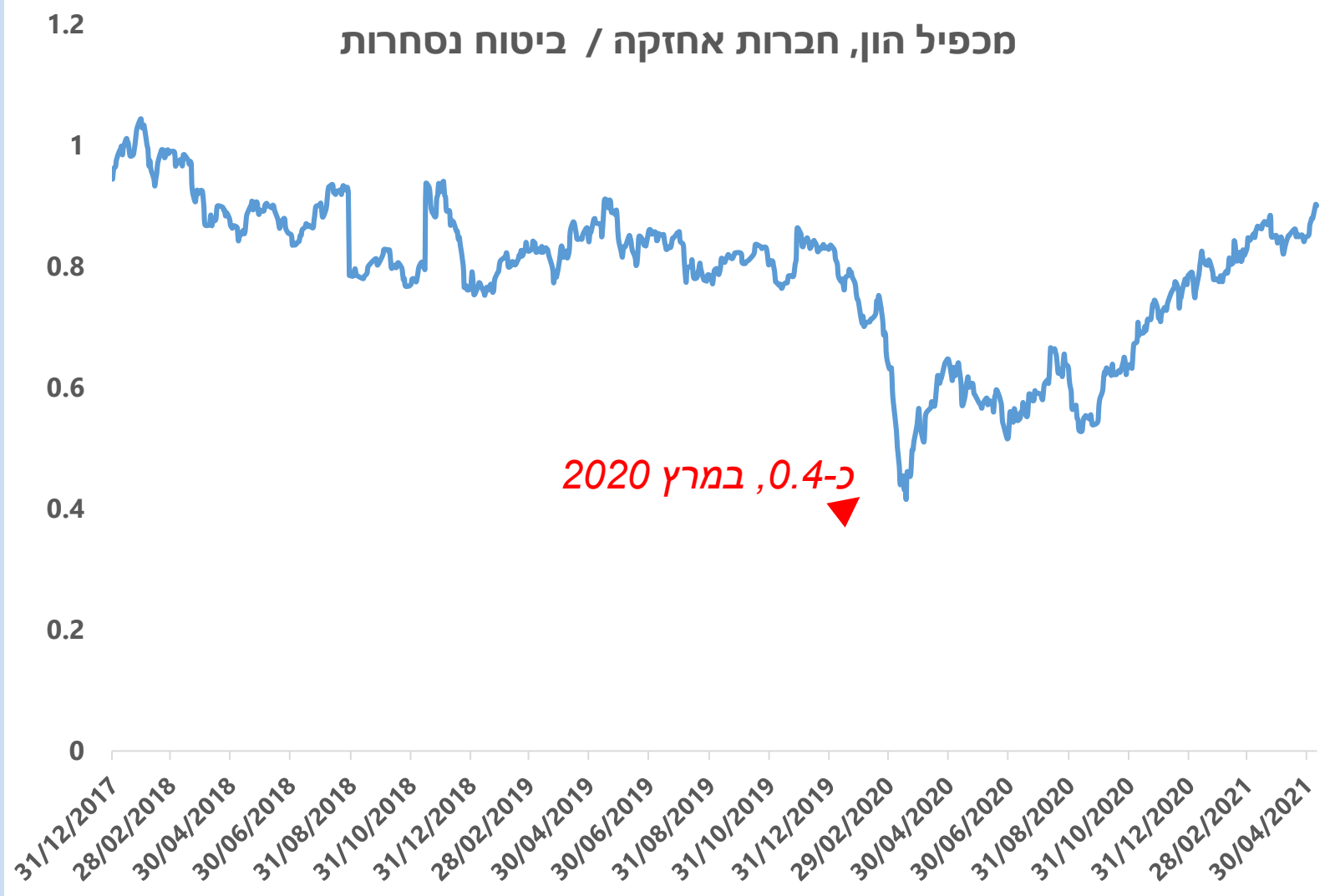
המדגם, בשקלול לפי שווי שוק

• שונות משמעותית בתשואה על ההון בין החברות

מגמות ענפיות

מכפיל הון, חברות אחזקה / ביטוח נסחרות

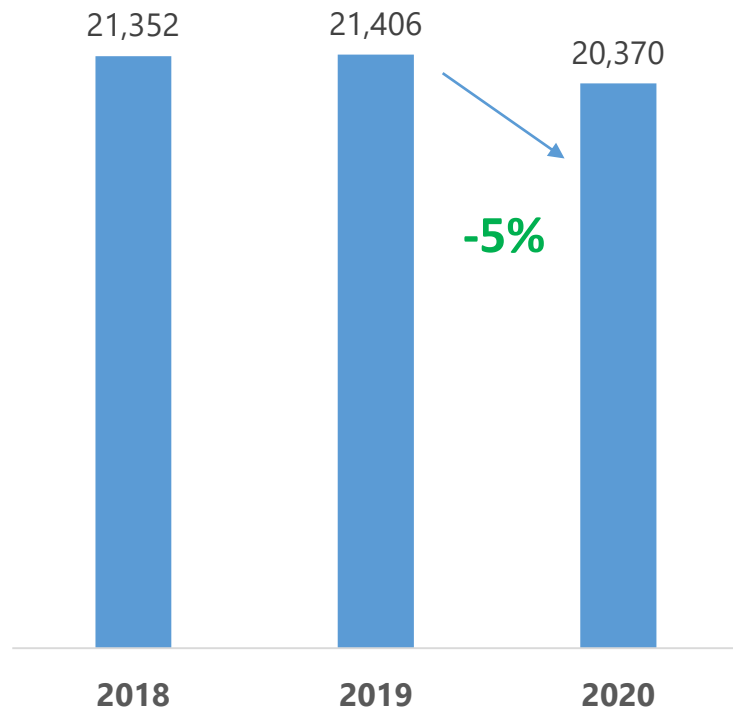

- במהלך שיא המשבר בשווקי ההון, (מרץ-20) מכפיל ההון הממוצע המשוקלל הגיע ל-0.4
- המכפיל התאושש ומתקרב חזרה ל-1
- שונות משמעותית; מכפיל גבוה יותר בחברות ישירות/דיגיטליות במדגם

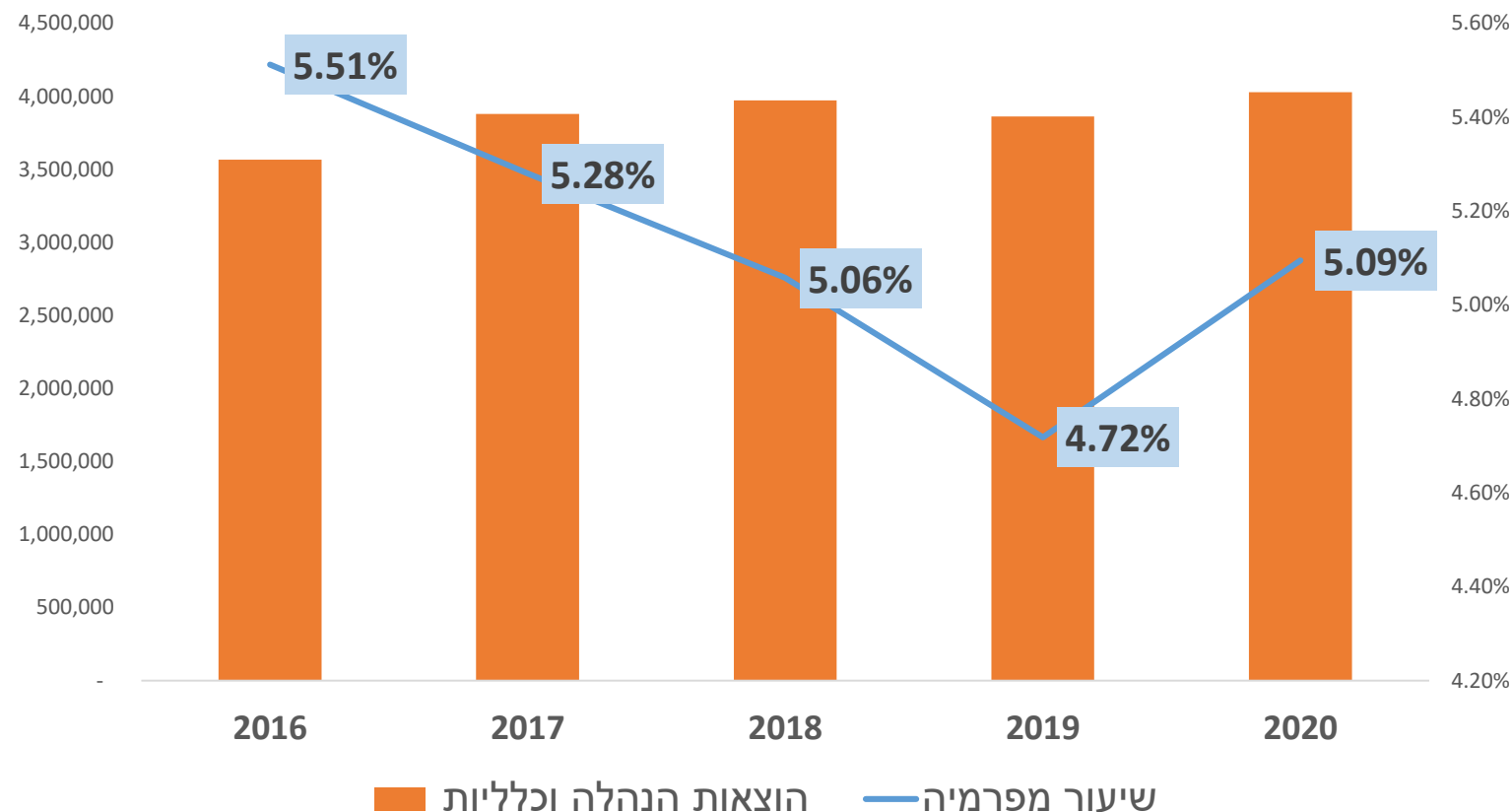

מגמות תפעוליות

מספר עובדים בחברות הביטוח

הוצאות הנהלה וכלליות ושיעורן מפרמיות ותקבולים מחוזי השקעה (באלפי ש"ח) (חב' ביטוח בלבד)

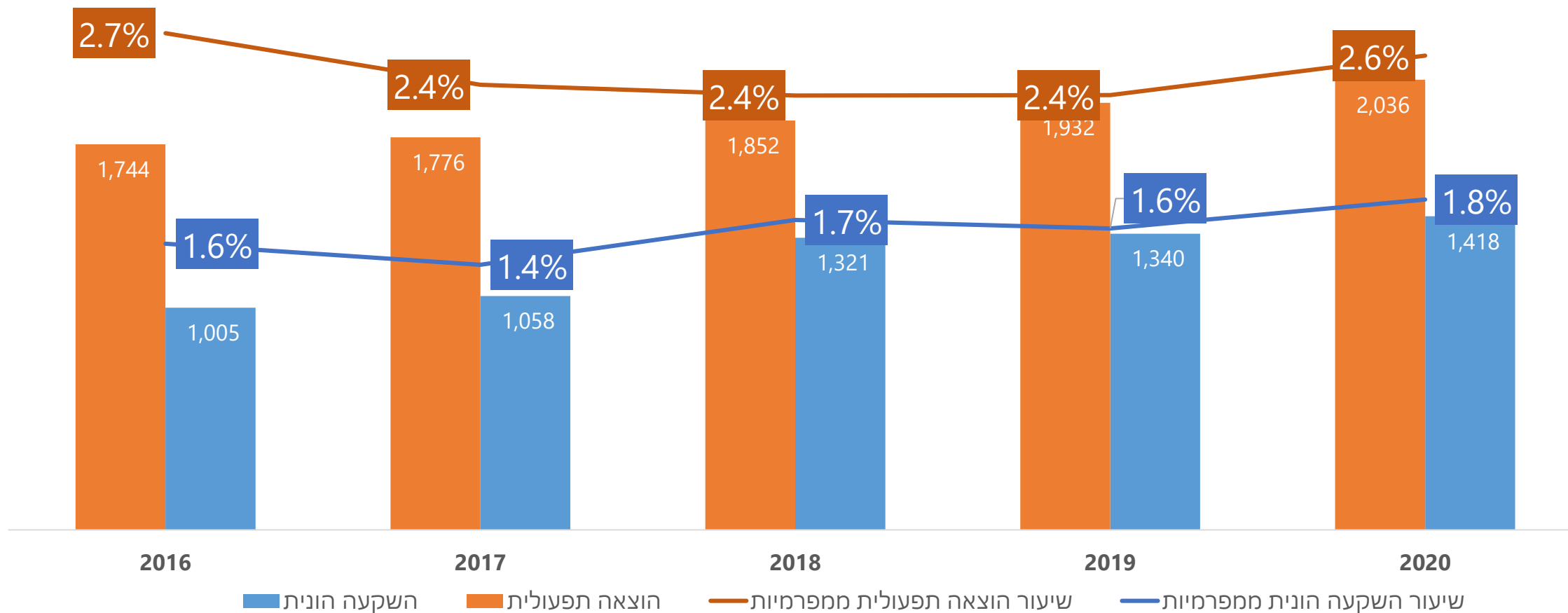

- מגמה בולטת של התייעלות במספר העובדים. הוצ' הנה"כ עדיין עלו בכ-165 מ' ש.
- 2019/20 (*) – נתונים מושפעים מחלוקת סוכנויות לחברות האחזקה.

מגמות תפעוליות

הוצאות הנה"כ בגין מיכון, והשקעות שהווננו במחשוב ובתכנה, במיליוני ₪

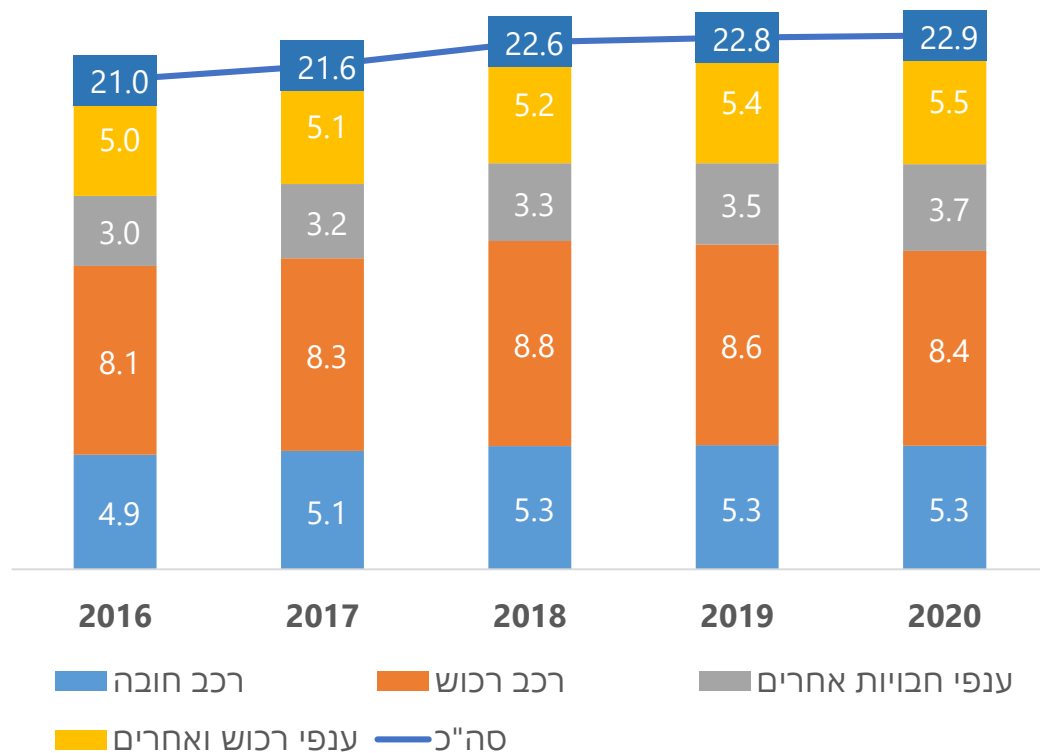

- כתמונת ראי, הוצאות המיכון (מתוך הנה"כ) וההשקעות שהווננו במחשוב ותוכנה (CAPEX) במגמת עלייה

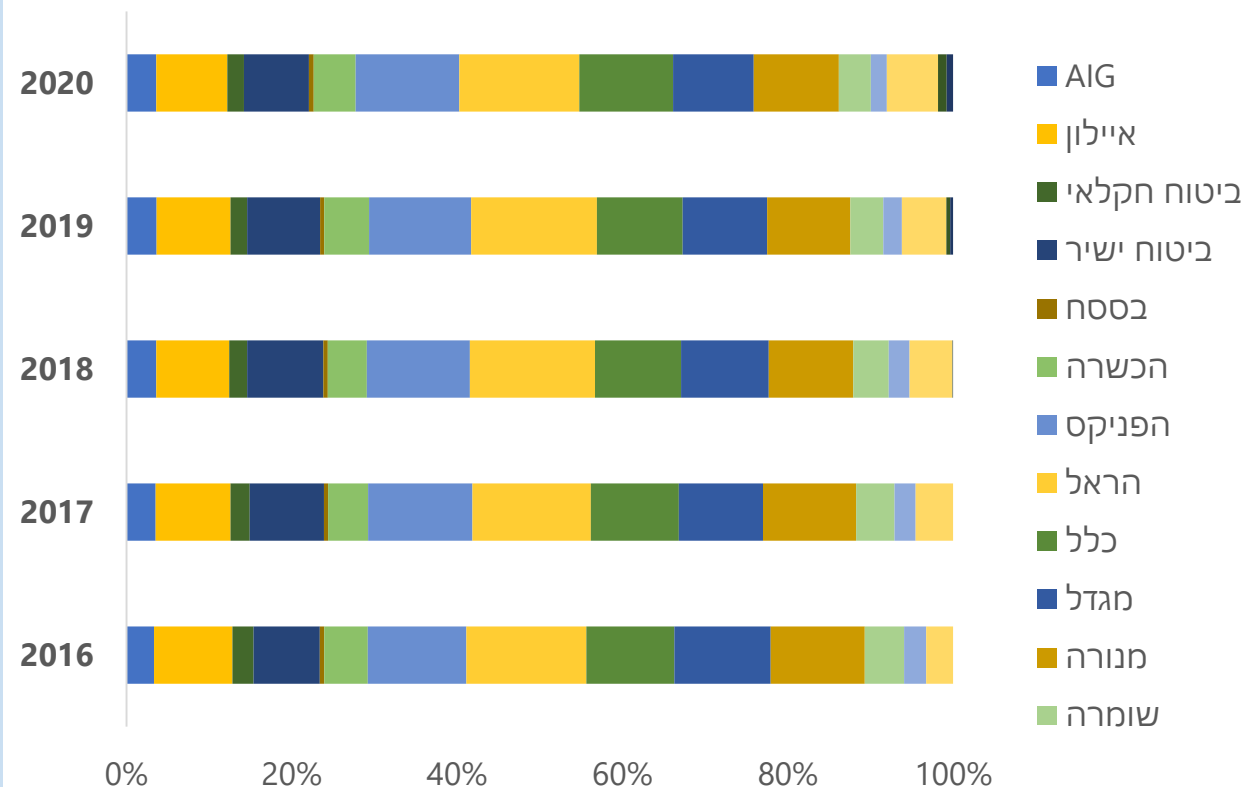

מגזר ביטוח כללי

פרמיות ברוטו ביטוח כללי

נתח שוק ביטוח כללי

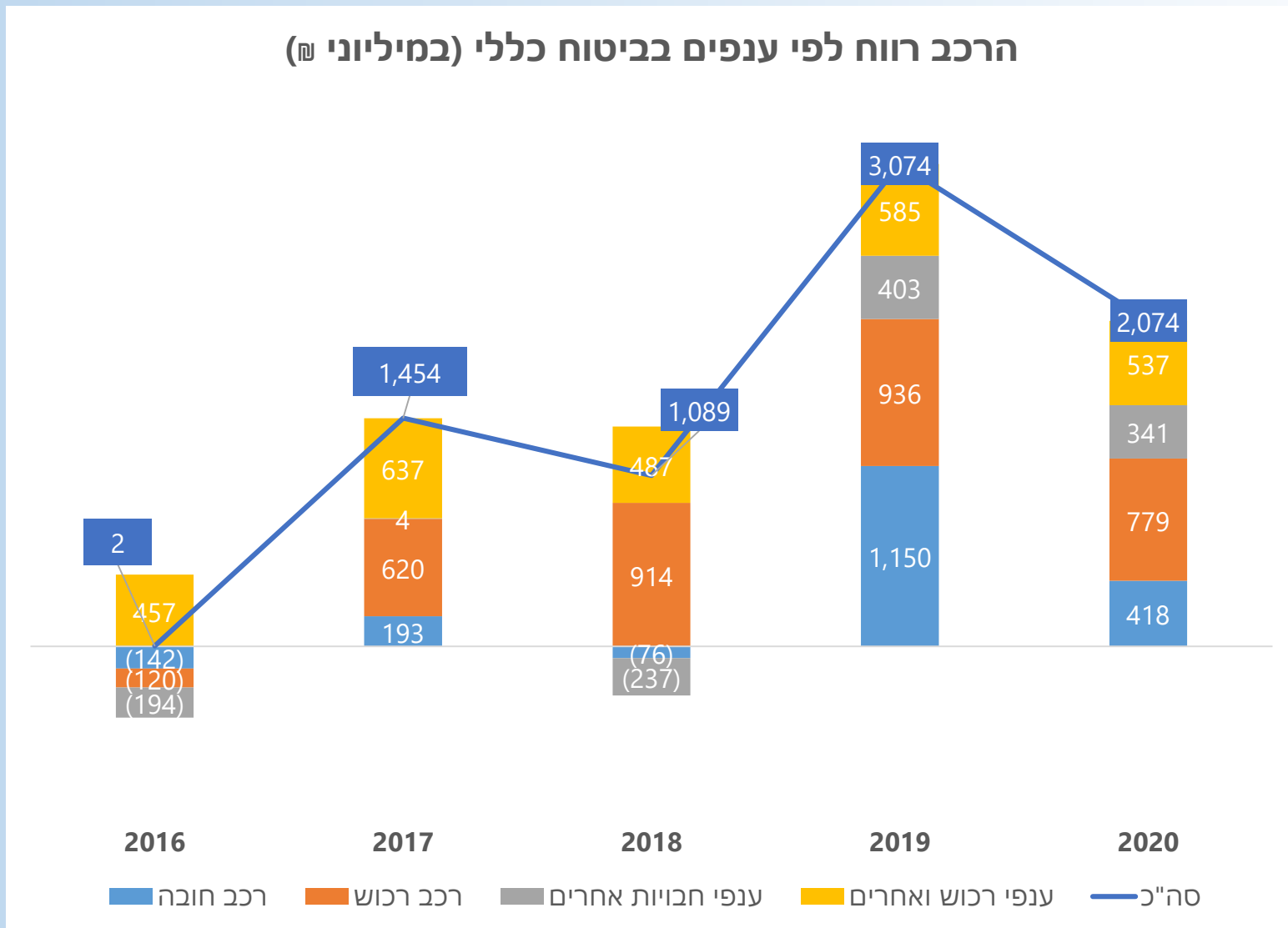

- יציבות יחסית בסך הפרמיות ברוטו בענף הביטוח הכללי, עם שחיקה מסוימת בענף רכב רכוש
- נתחי השוק של החברות הדיגיטליות בביטוח הכללי עלו לכ-2%

מגזר ביטוח כללי

- בדומה ל-2019, הענפים העיקריים בביטוח כללי נהנו מרווחים.

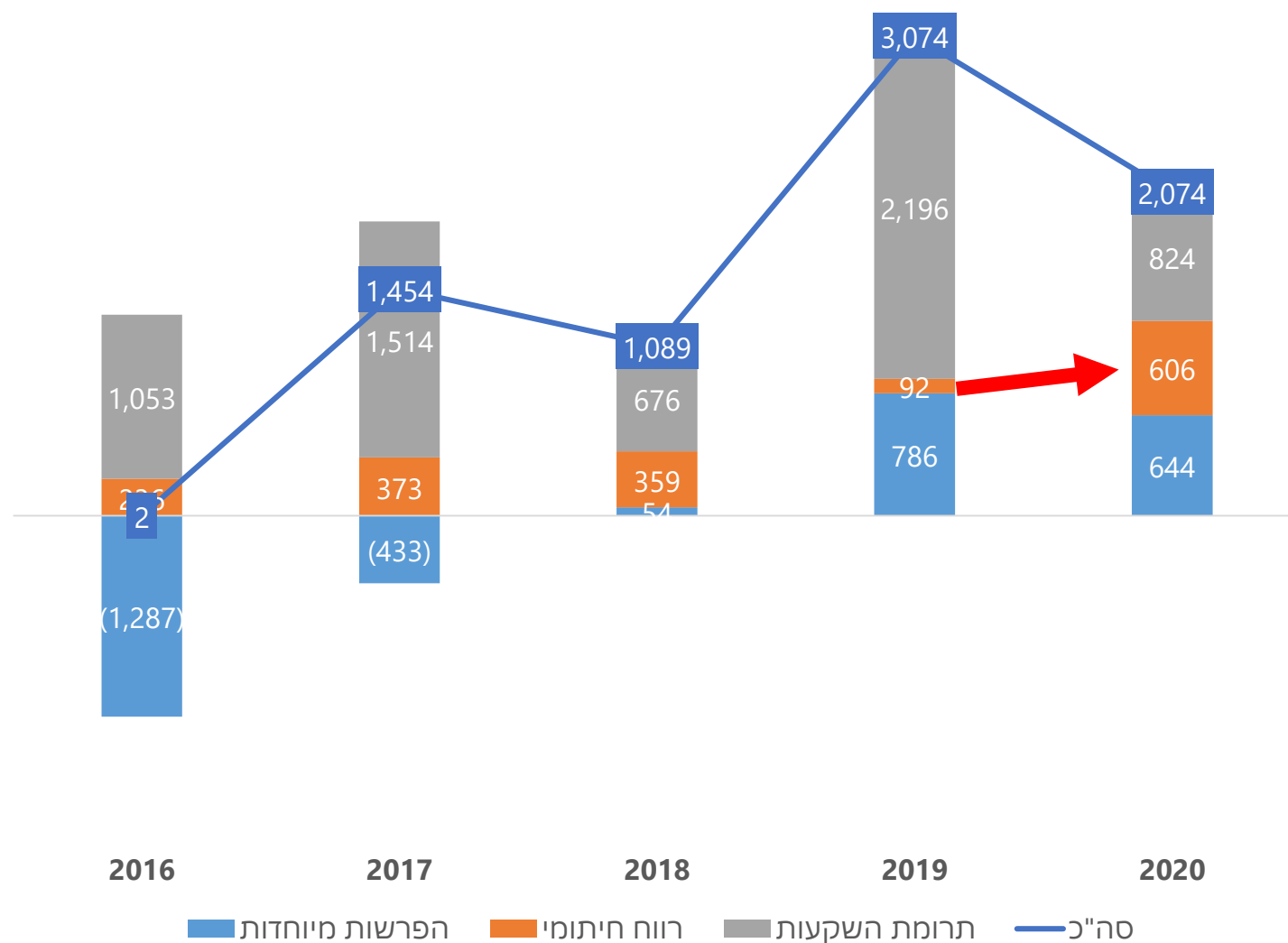

מגזר ביטוח כללי

- רווח בגין שחרור הפרשות מיוחדות (וינוגרד – כ-0.5 וכ-1 מיליארד ₪ ב-2020 וב-2019).
- הריבית גרעה מהרווח כ-300 מ' ₪ ב-2019, ותרמה לרווח כ-150 מ' ₪ ב-2020 (אי-נזילות בחבויות). חוזר ה-UGL תרם גם הוא לרווח בהיבט של השפעות הנוהג המיטבי.
- שיפור חיתומי, נובע בין היתר מהיעדר ההחרפה במגמה שלילית ב-2019 בענפי החבויות האחרים בהתפתחות התביעות. בנוסף שיפור חיתומי גם בענפים האחרים.

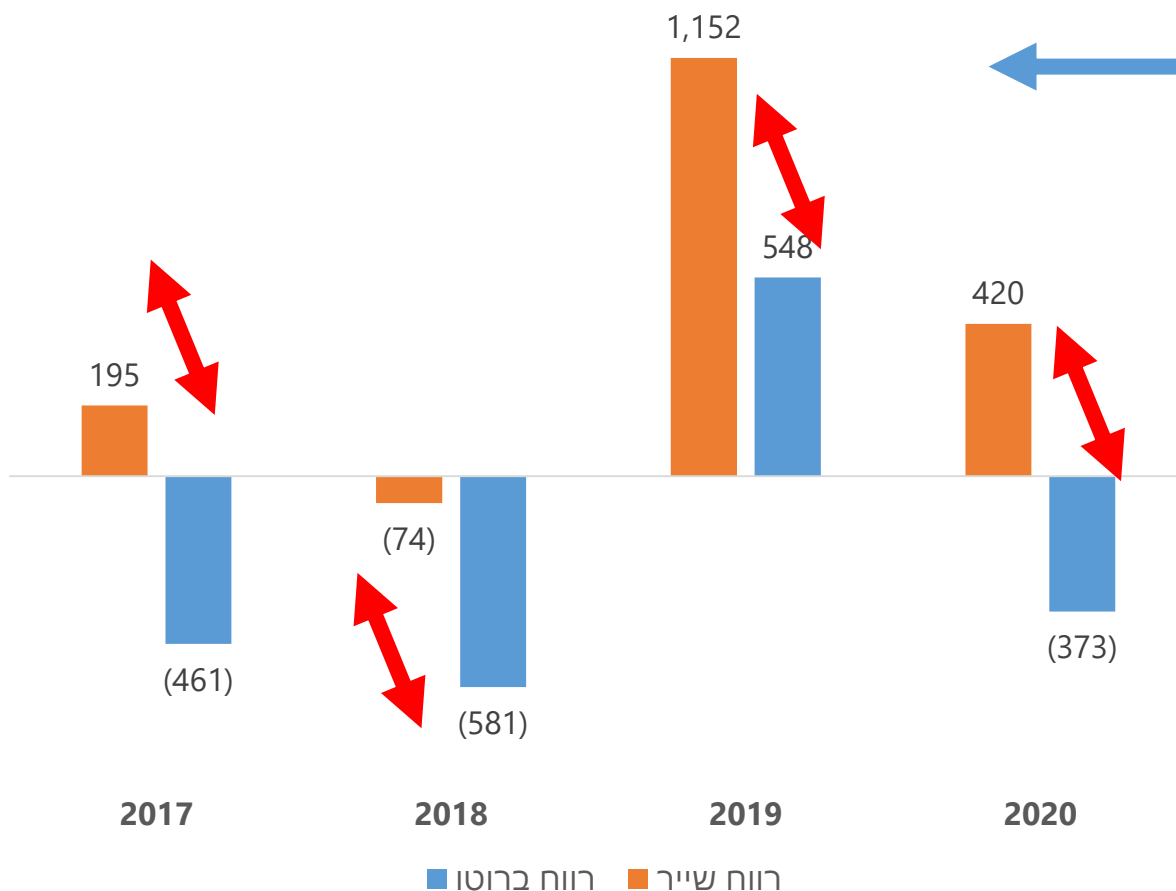
הרכב רווח לפי מקורות בביטוח כללי (במיליוני ₪)

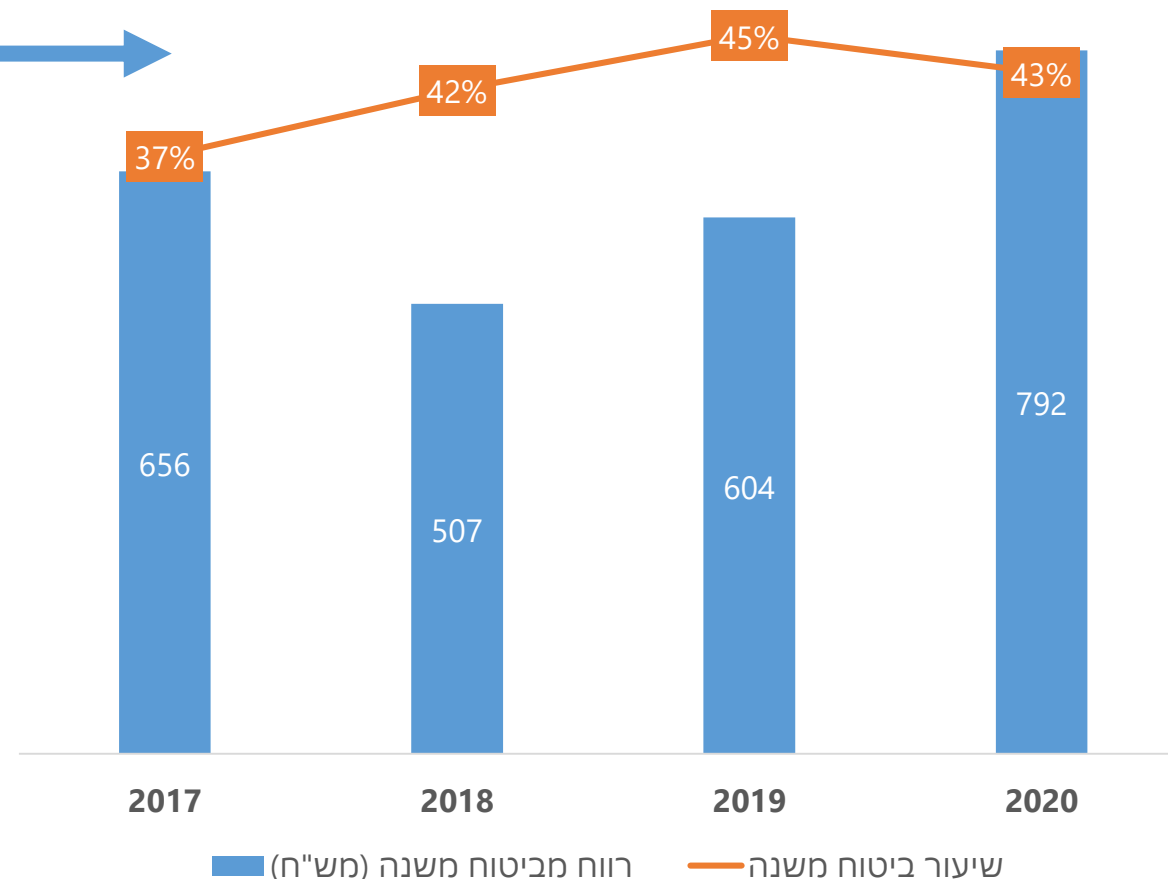

מגזר ביטוח כללי – רכב חובה

רווח בענף רכב חובה (מיליוני ₪)

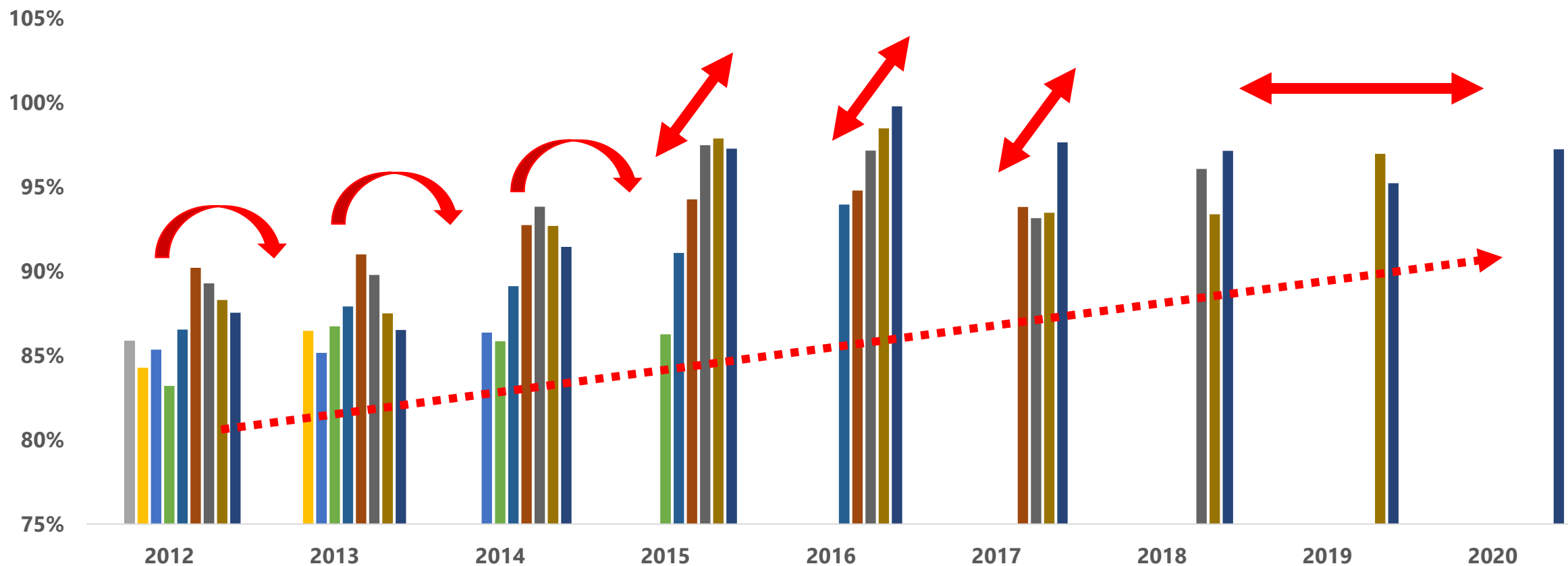
רווח ביטוח משנה רכב חובה (מיליוני ₪)

- הרווח בענף רכב חובה מוסבר בעיקר ברווחי השקעות, שחרור וינוגרד, ומבטחי משנה
 - תרומת מבטחי משנה בענף כ-500-800 מ' ₪ לשנה. שונות בשיעור הכיסוי (QS). **חלק מן החברות בענף הפסדיות אלמלא תרומה כאמור.**
- רשות שוק ההון ביטוח וחסכון | 15

LR צפוי מפרמיה ברוטו (%)
ציר אופקי - שנות חיתום; התפתחות משמאל לימין

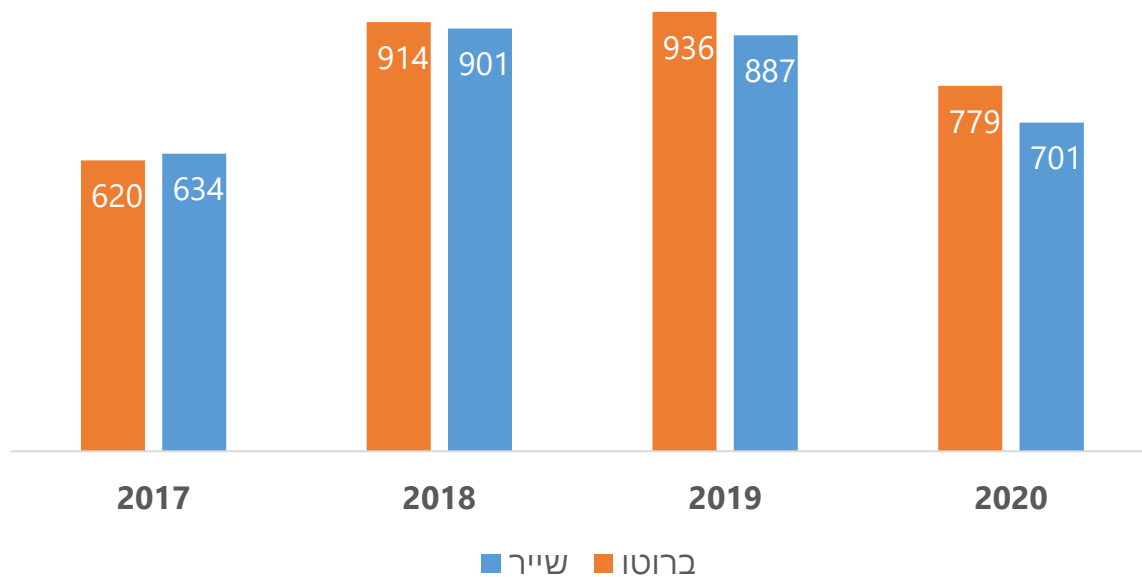

- עלייה הדרגתית ב-LR Ultimate expected לאורך השנים (2015 – נוהג מיטבי; 2016- וינוגרד)
- מגמות שונות בקרב שנות חיתום שונות; ב-2019/2020 שחרורי וינוגרד, שהשפיעו לטובה על היחס בין היתר בשנות חיתום מוקדמות. מנגד, הרעה בתביעות שהביאה להמשך עלייה ב-LR בשנים מאוחרות.

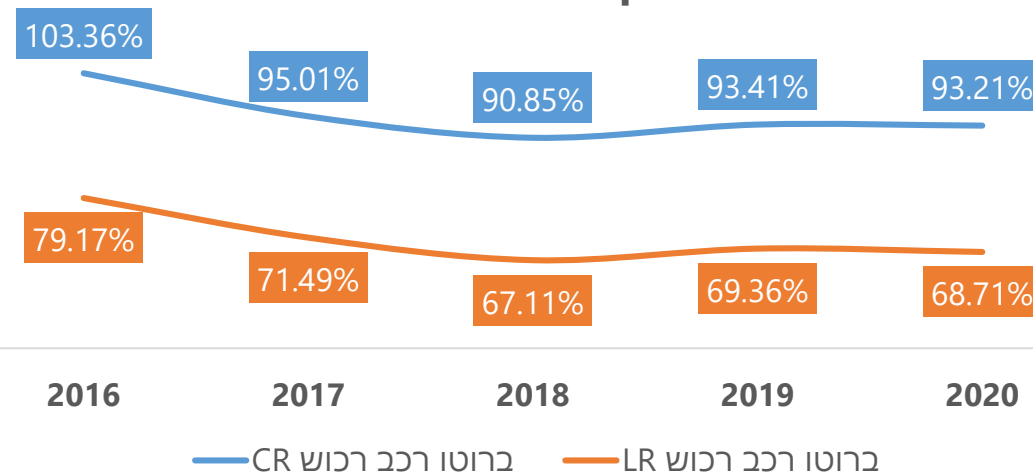
מגזר ביטוח כללי – רכב רכוש

רווח ברכב רכוש (במיליוני ₪)

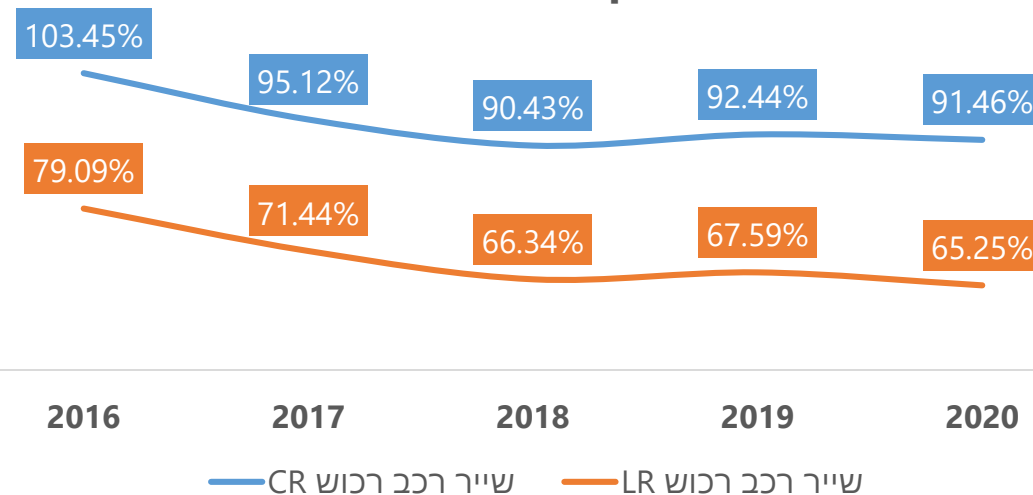

- מגזר רכב רכוש ממשיך להציג שיפור חיתומי בדמות ירידה בשיעור הנזקים – ככל הנראה גם בעקבות משבר הקורונה.

שיעור נזקים רכב רכוש ברוטו

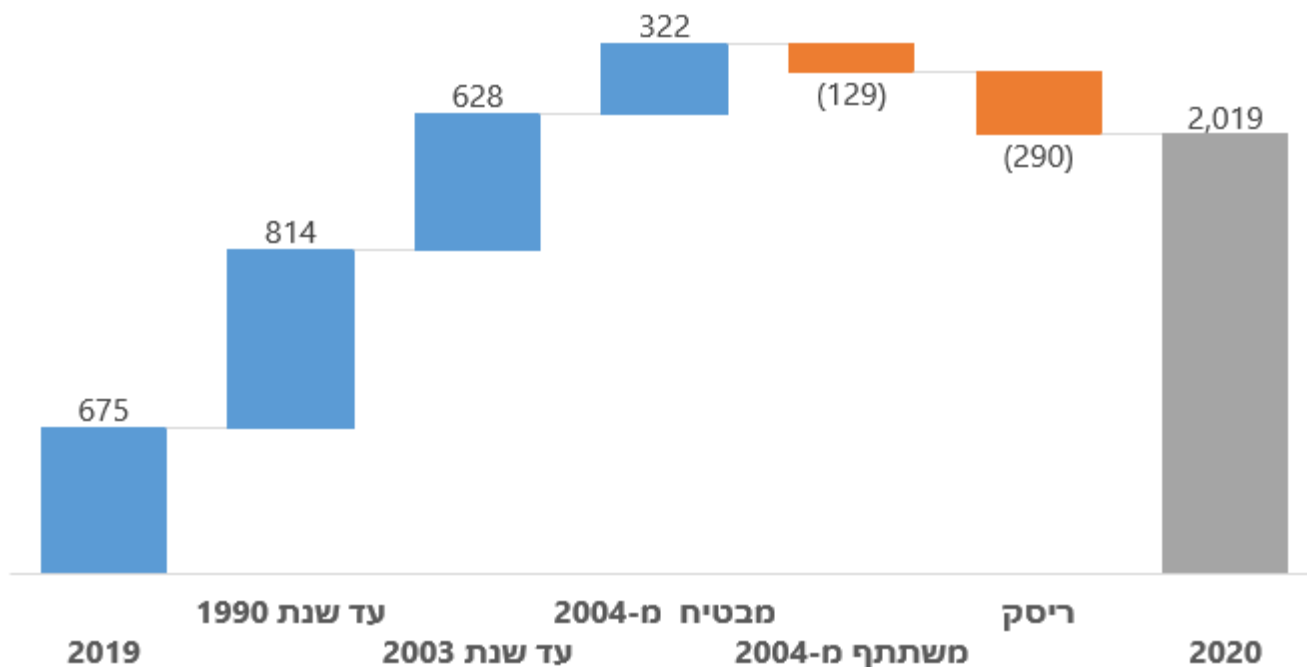
שיעור נזקים רכב רכוש שייר

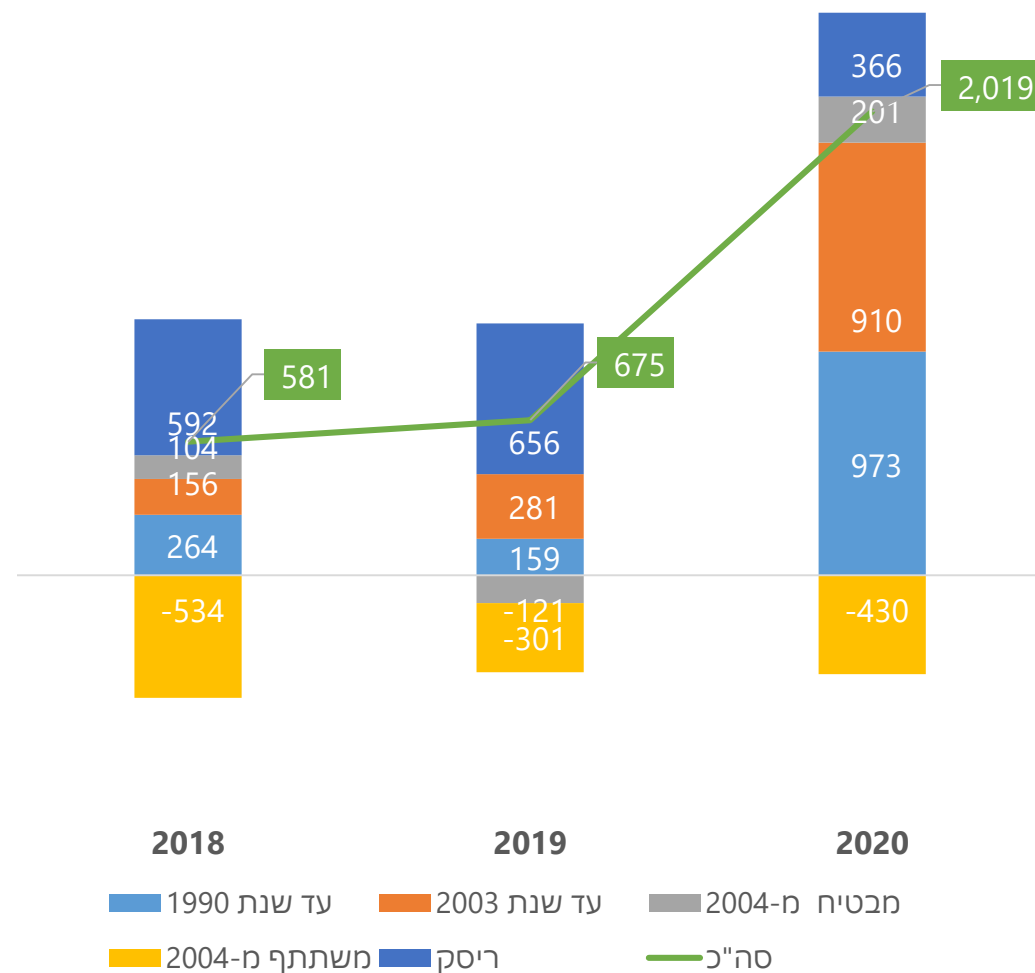

מגזר ביטוח חיים

שינוי תוצאות רווח בביטוח חיים בשנת 2020 (במיליוני ₪)

רווח בביטוח חיים לפי מוצרים (במיליוני ₪)
(מותאם בגין חוזר ה-LAT)

• שיפור בתוצאות ענפי מוצרי החיסכון הישנים, בעיקר בגלל הריבית שהשפיעה לרעה 2019

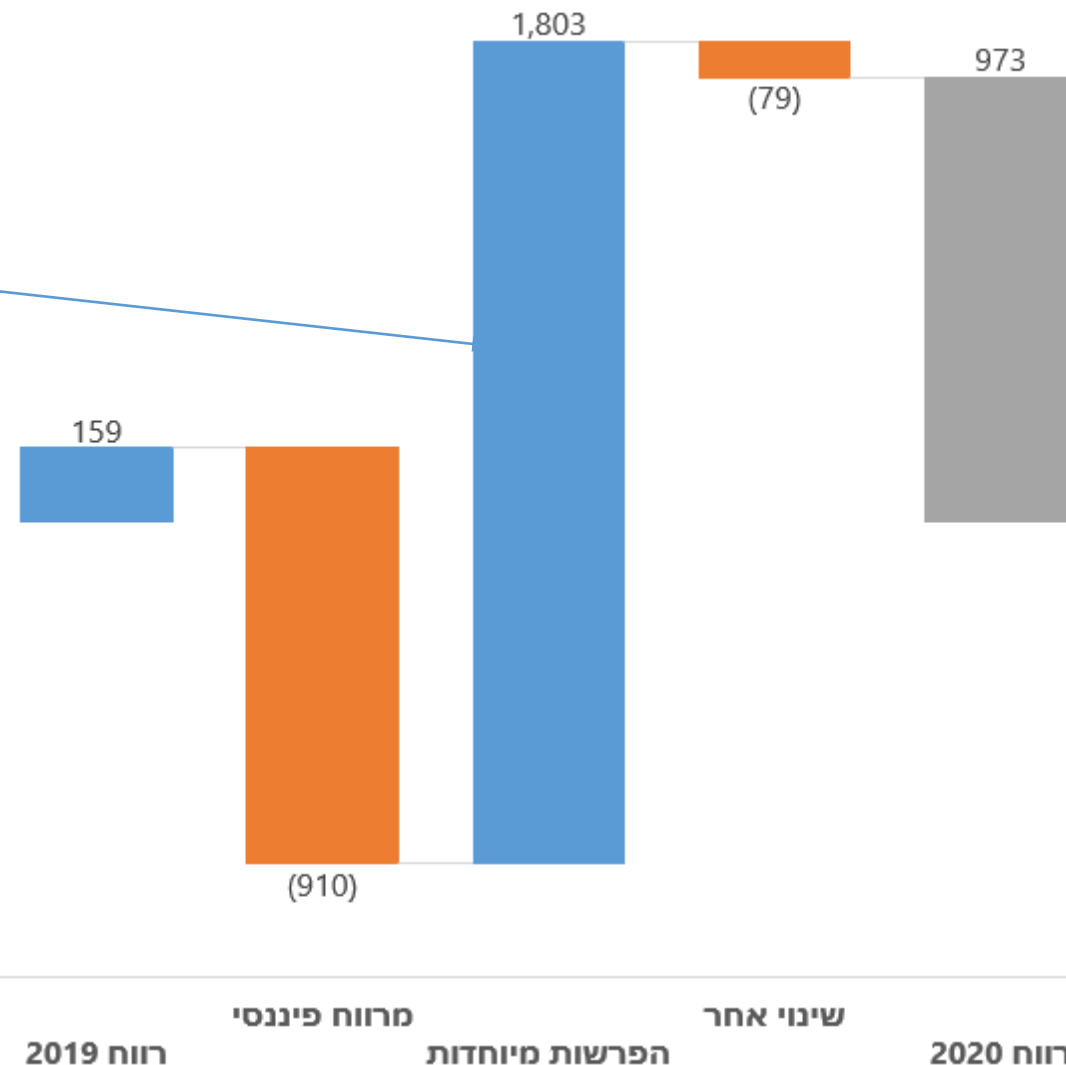
• מגמה של הרעה בריסק ובאכ"ע

מגזר ביטוח חיים

- הירידה במרווח הפיננסי מוסברת בתשואה נמוכה יותר על החלק החופשי בשוק ההון במהלך 2020 ביחס ל-2019
- הריבית הביאה להפרשות (גמלאות בתשלום והשלמה לגמלה) של כ-1.2 מיליארד ₪ ב-2019, לעומת השפעה מועטה ב-2020. (הנתונים בנטרול (LAT
- השפעה נוספת – כ-0.5 מיליארד ₪, הנחות דמוגרפיות (ב-2019 לוחות תמותה; מחקרי TUR / גיל פרישה)
- השינוי האחר עיקרו נובע מהרעה בגין גידול בעתודות אכ"ע, החמרה בריסק מוות בפוליסות

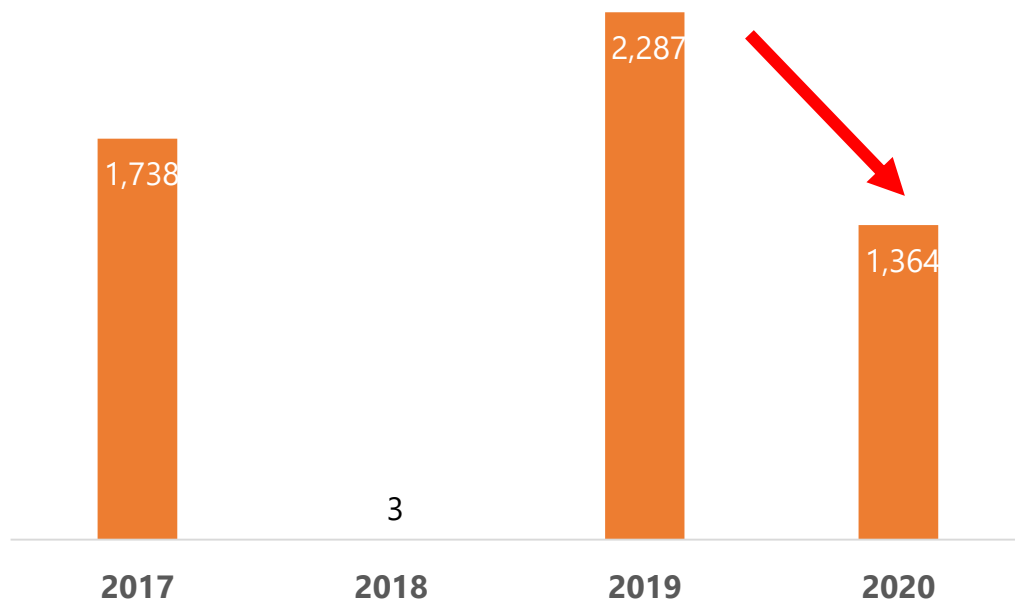
שינוי תוצאות פוליסות עד 1990 (במיליוני ₪)

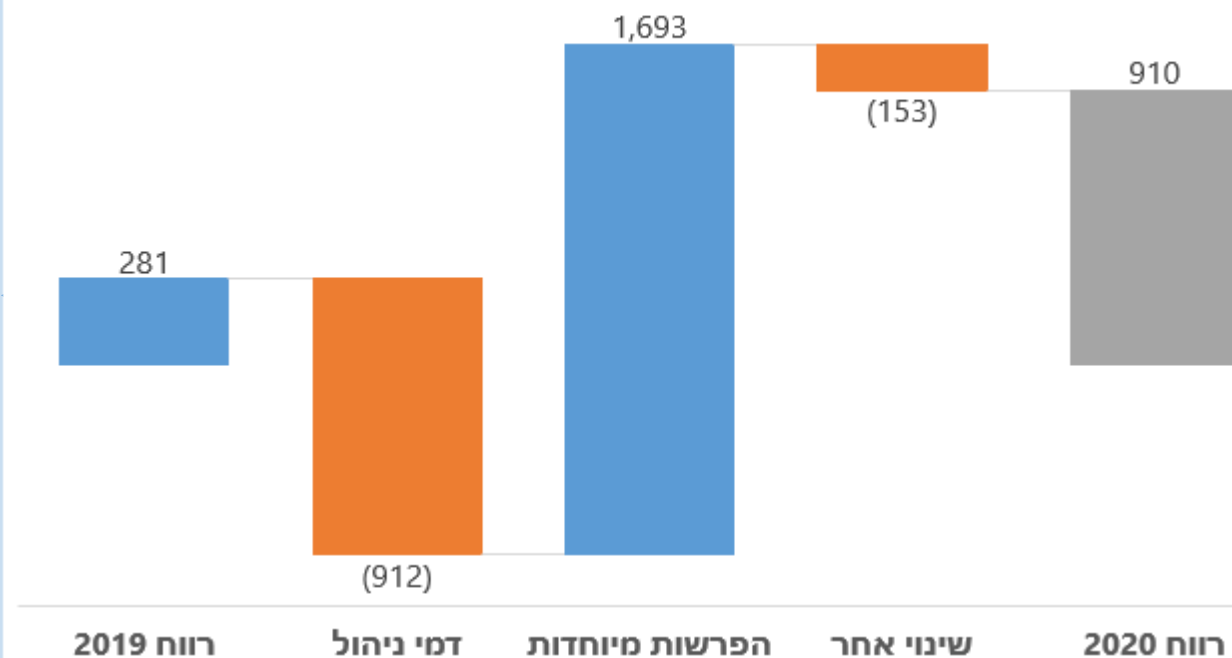

מגזר ביטוח חיים

דמי ניהול משתנים במיליוני ש"ח

שינוי תוצאות משתתף עד 2003 (במיליוני ₪)

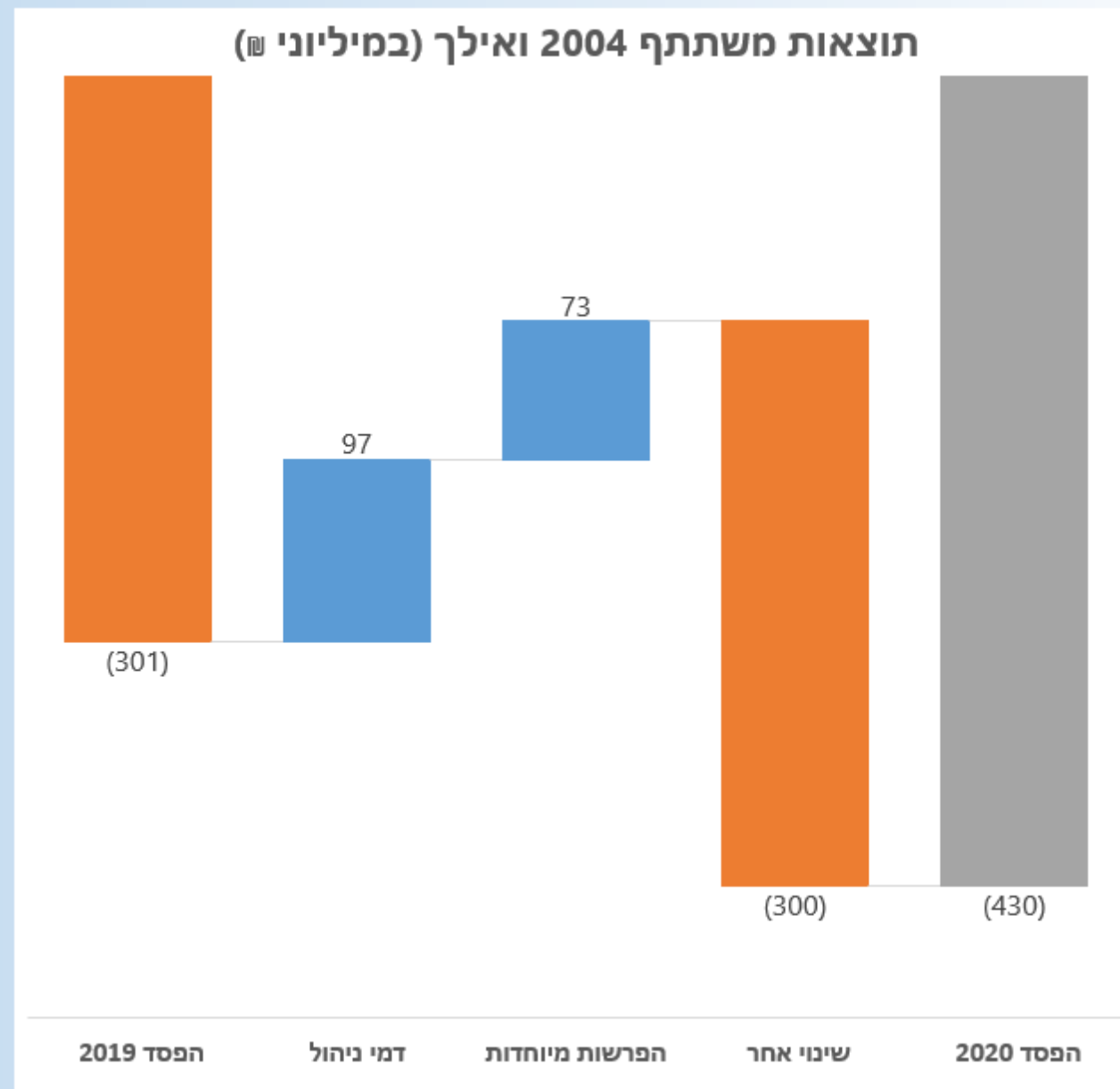

- הירידה בדמי הניהול מוסברת בעיקרה בירידה של כ-0.9 מיליארד ₪ בדמי הניהול המשתנים (נוצר ונסגר בור במהלך משבר הקורונה)
- שינוי של כ-1.9 מיליארד ₪ נובע מהשפעות הריבית ופקטור A; שינויים נוספים, משמעותיים פחות, נובעים מלוחות תמותה, וכן ממחקרי TUR.

מגזר ביטוח חיים

- מוצרי המשתתף החדש ממשיכים להביא להפסדים
- שיפור בדמי הניהול נובע מעליית הצבירה
- השינוי האחר מיוחס בעיקרו להחמרת רכיב ריסק מוות וגידול בעתודות בגין כיסוי אכ"ע

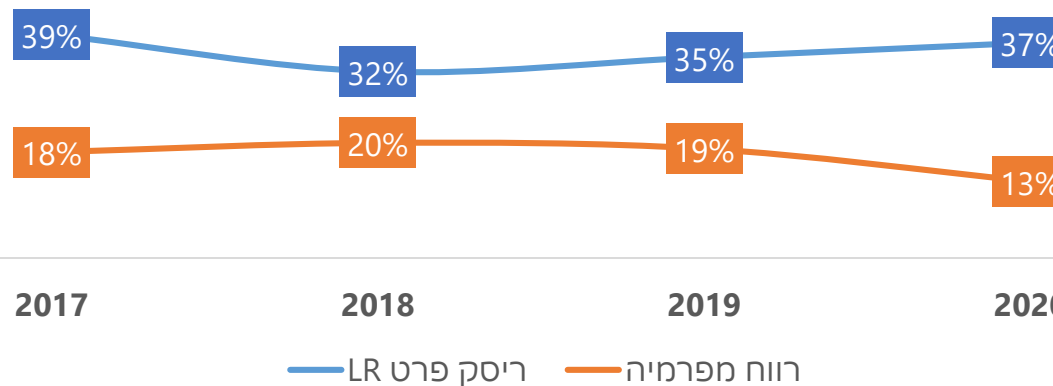

מגזר ביטוח חיים

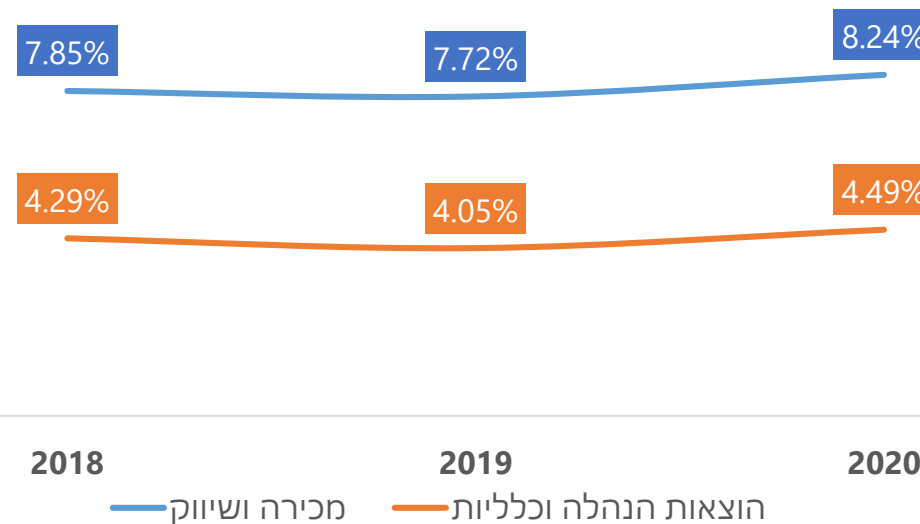
- הרעה בענף ריסק מוות פרט, עלייה ב-LR לצד שחיקה ברווחיות (רפורמת תעריפים)
- ביטולים (בעיקר סולבנסי)
- ירידת רווח של כ-300 מ' ₪.

שיעור נזקים ריסק מוות ורווח מפרמיה

- הוצאות הנה"כ ומכירה עלו בכ-100 מ' ₪ ב-2020 בהשוואה ל-2019, לצד ירידה בפרמיות.

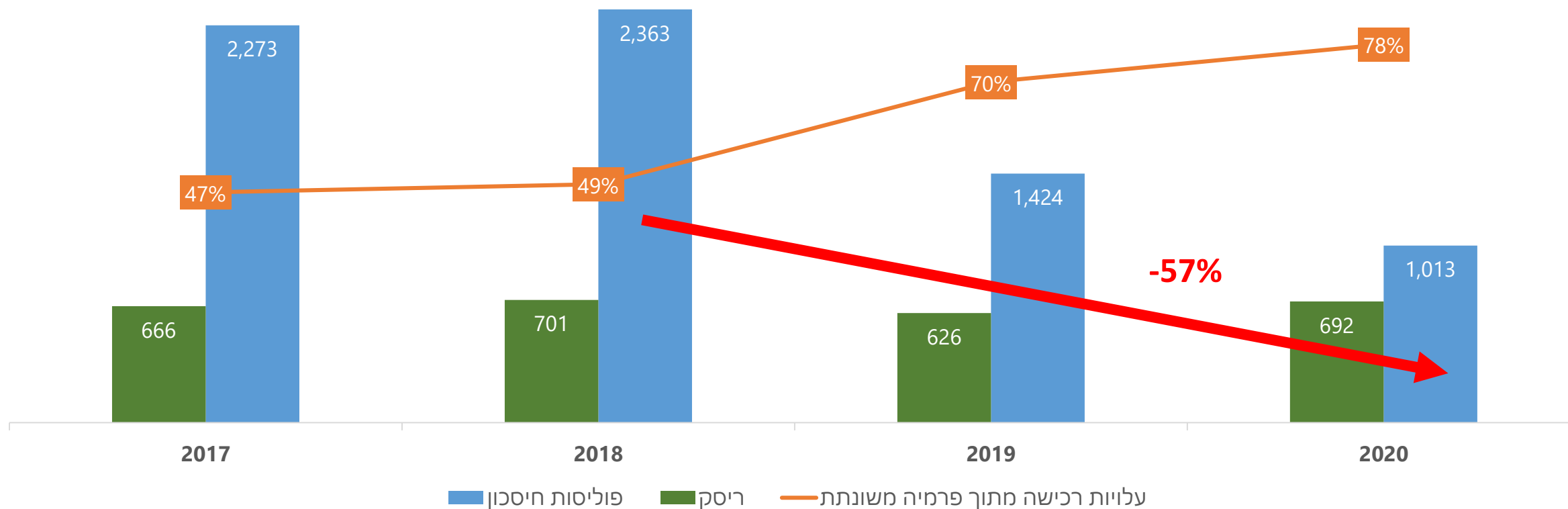
שיעור הוצאות מפרמיה – כלל מגזר חיים

מגזר ביטוח חיים

פרמיה משונתת, ושיעור עלויות רכישה (במיליוני ש"ח) (פוליסות חיסכון – לרבות חוזי השקעה)

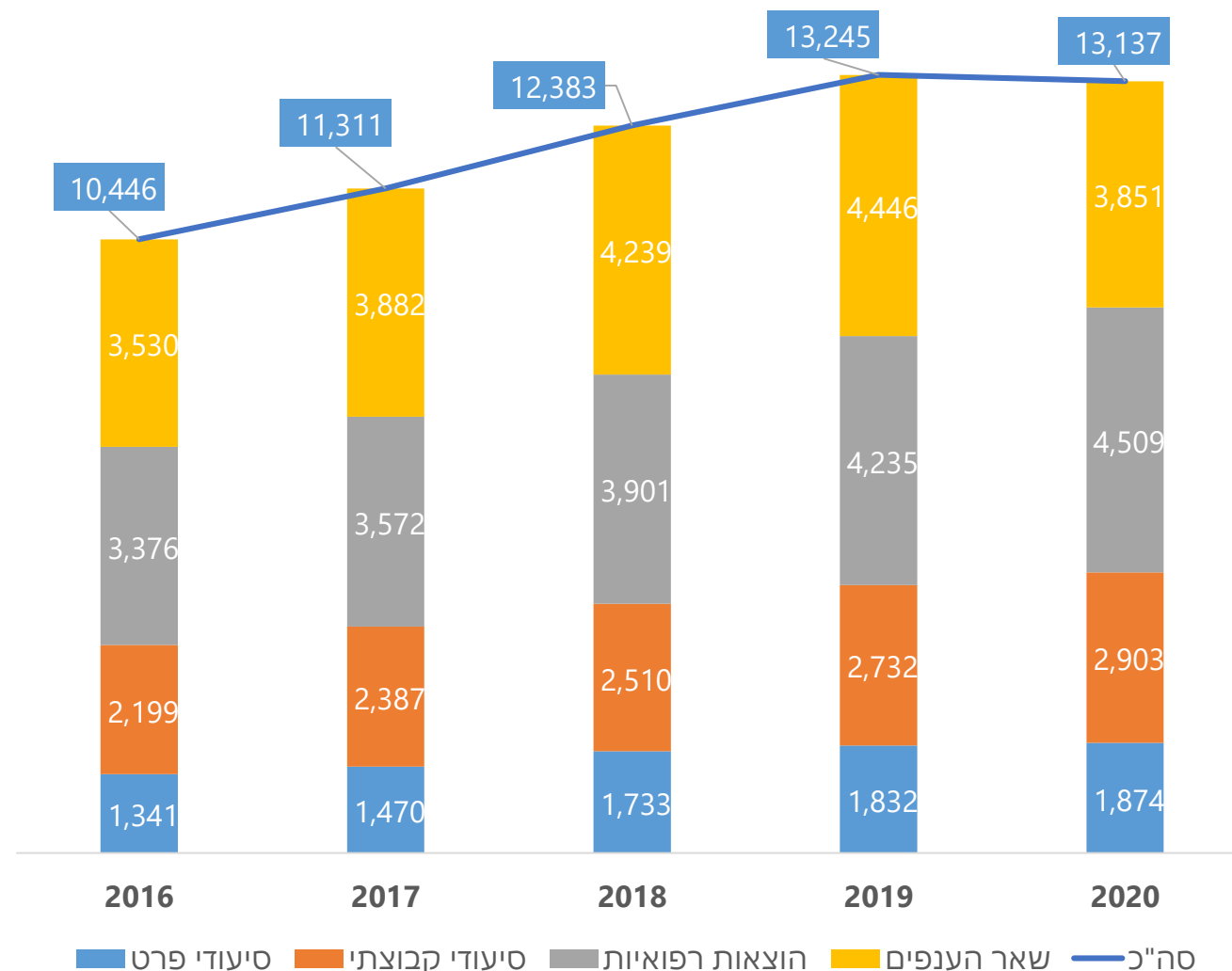
- היקף הפרמיה המשונתת (בגין עסק חדש) ירד דרמטית בביטוחי המנהלים, בסדר גודל של כ-1.4 מיליארד ₪ בתקופה 2018 ל-2020.
- מתוך הפרמיה המשונתת בשנים הללו, בין 200-300 מיליון בשנה הם תקבולים בגין חוזי השקעה, כך שהירידה בביטוחי המנהלים היא מעל 60%.
- היקף שיווק הריסק/א.כ.ע נותר יציב על פני זמן

מגזר ביטוח בריאות

- לאחר צמיחה מהירה יחסית בהיקף הפרמיות (גם ביחס לצמיחה בתוצר), ירידה בפרמיות במגזר ב-2020
- כמעט כל הירידה ב-2020, כ-670 מ' ₪, מוסברת בירידה בשיווק מוצרי ביטוח נסיעות לחו"ל במשבר הקורונה (-80%)
- עצירת הצמיחה בפרמיות סיעודי פרט, הפסקת שיווק
- מנגד, צמיחה נאה של למעלה מחצי מיליארד ₪ בענפי ההוצאות רפואיות/מחלות קשות וסיעוד קבוצתי
- מוצר תאונות אישיות ז"א – פרמיות של כ-1.6 מיליארד ₪ ב-2020

הרכב פרמיות (במיליוני ש"ח)

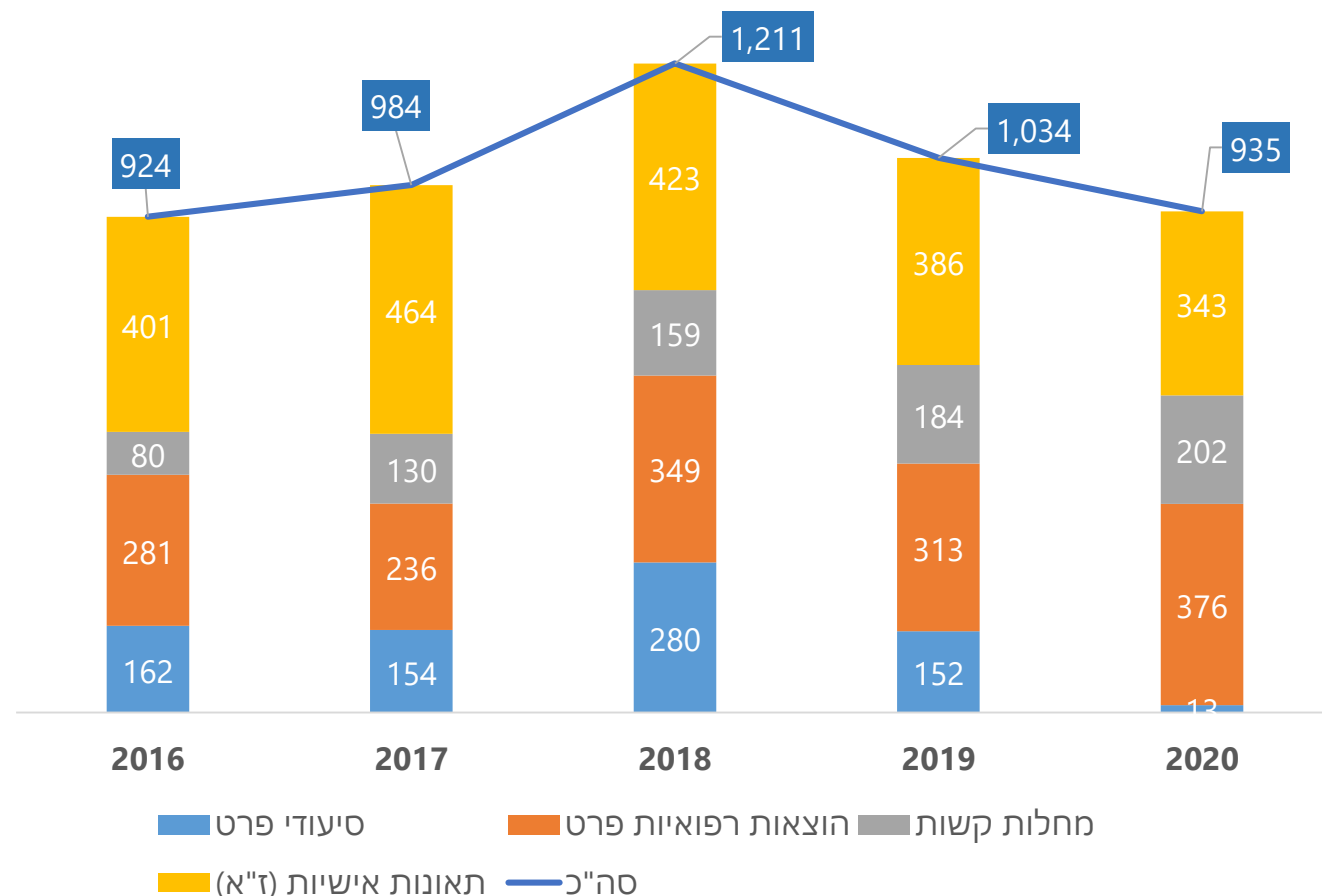

מגזר ביטוח בריאות

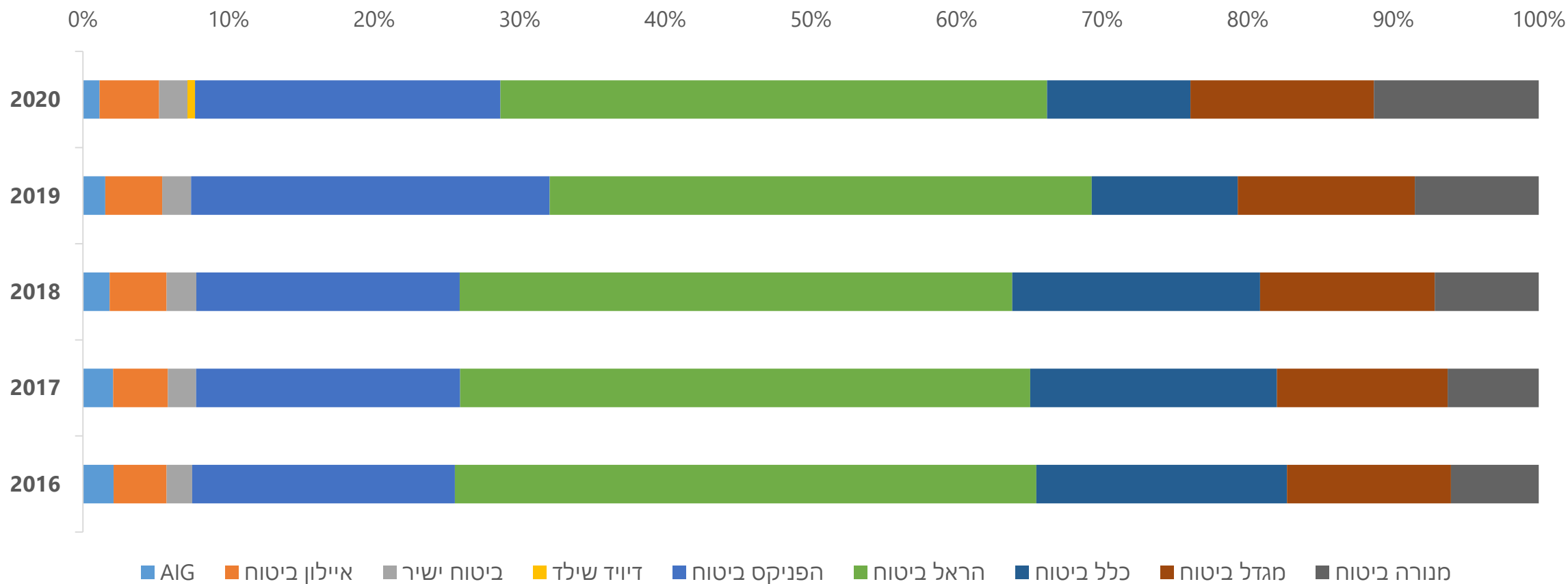
- ב-2020 הופסק כמעט לחלוטין שיווק ביטוחי סיעוד פרט / מבטחי משנה וריבית – גריעת צמיחה ב-150-300 מ' ש בשנה
- מוצר תאונות אישיות ז"א, משווק בפרמיה משונתת עסק חדש של כ-350 מ' ש, צפויות התפתחויות שליליות בפרמיות ובעסק חדש לנוכח הרפורמה שנכנסת לתוקף.

פרמיה משונתת עסק חדש, בענפים נבחרים (במיליוני ש"ח)

נתח שוק פרמיות ברוטו בביטוח בריאות

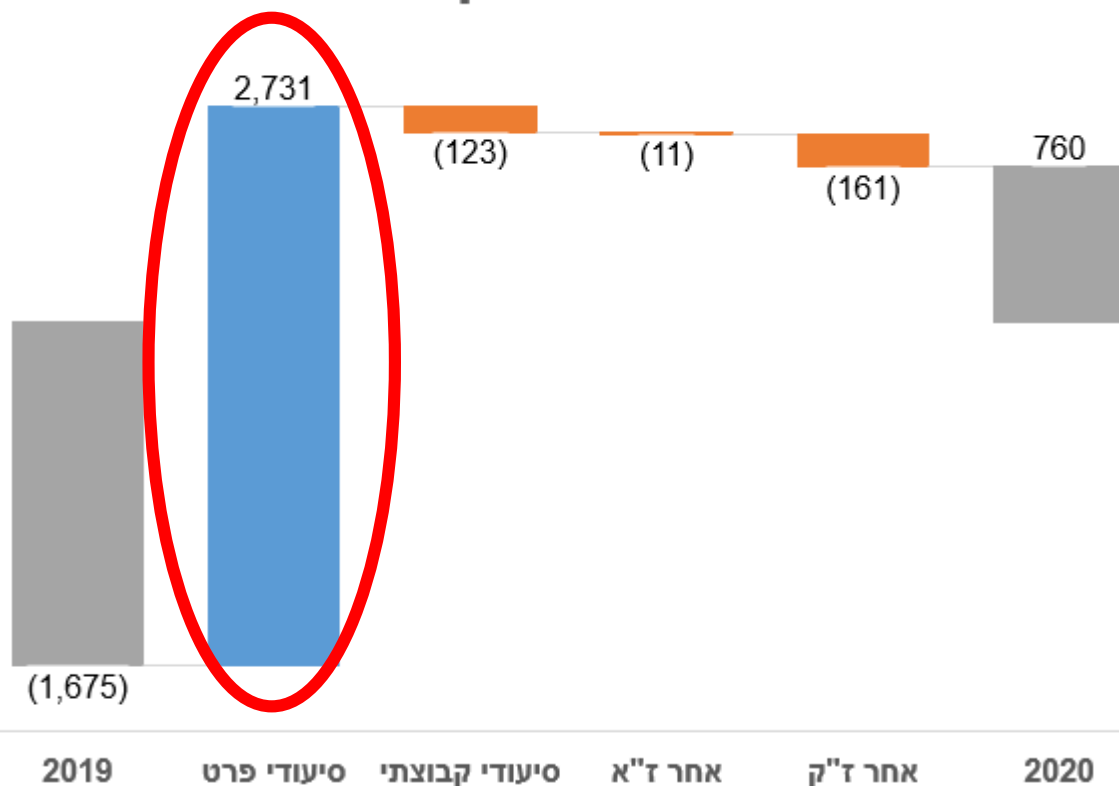

- נתחי השוק נותרו יציבים ברובם, פרט לצמיחה מסוימת של מנורה, ומעבר קופות חולים /סיעודי קבוצתי בין חברות (מכבי לפניקס, לאומית למנורה, מאוחדת למנורה)
- כניסת שחקנית חדשה – דיויד שילד

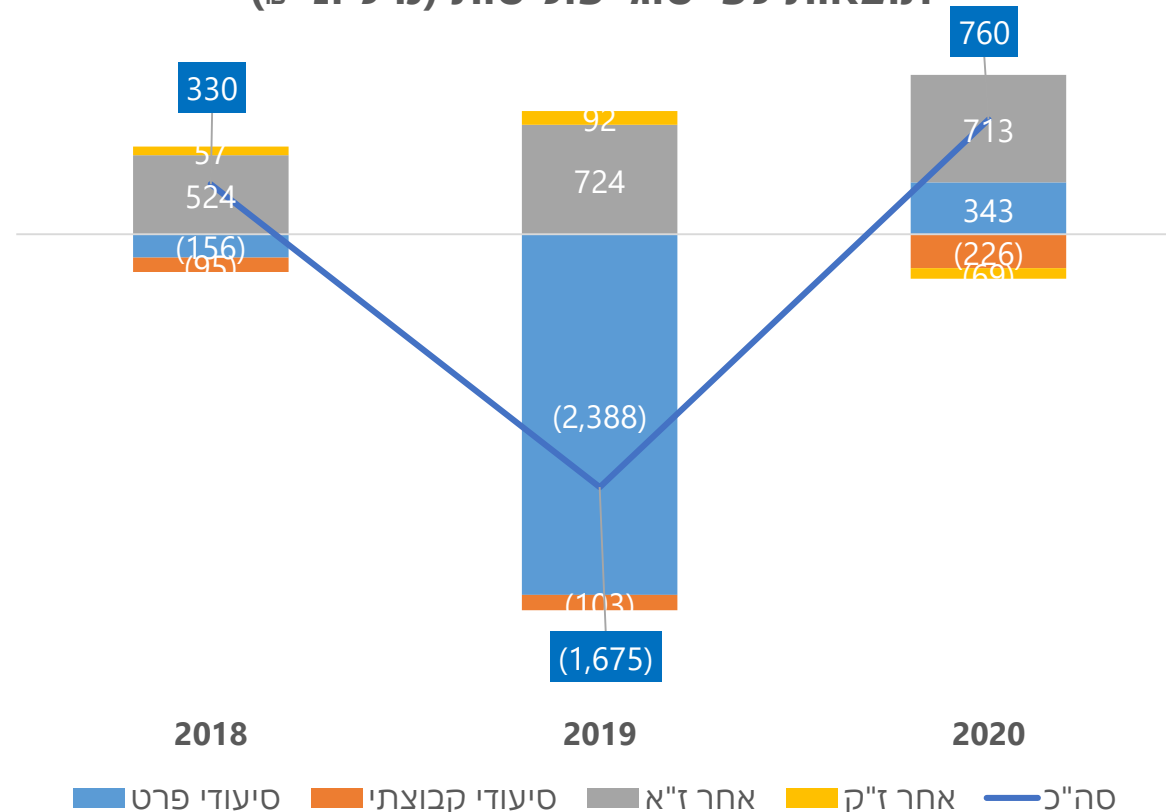

מגזר ביטוח בריאות

תנועה ברווח, לפי ענף (מיליוני ₪)

תוצאות לפי סוגי פוליסות (מיליוני ₪)

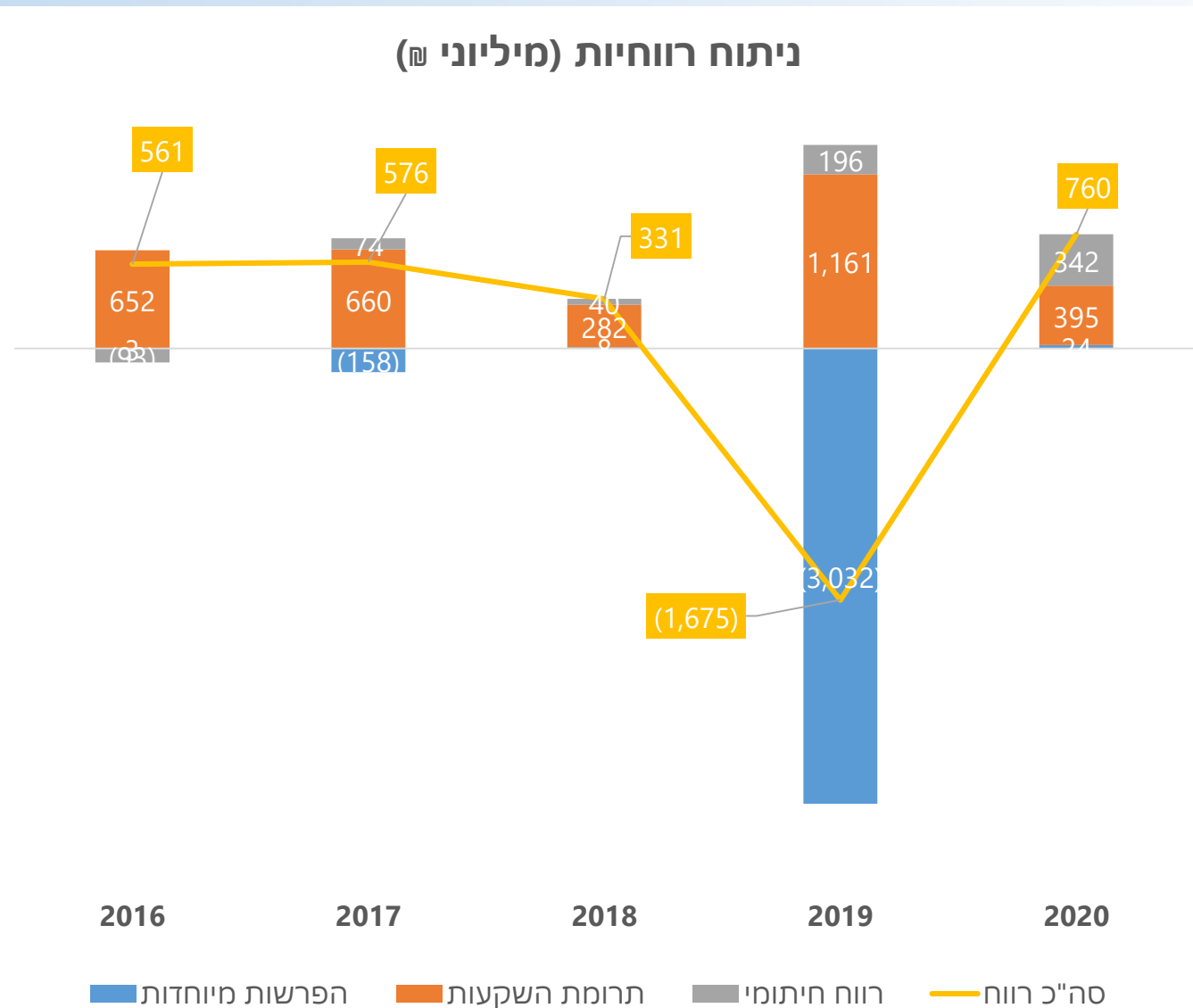

- מגזר הבריאות חזר לרווחיות ב-2020; ענף הסיעוד הקבוצתי יצר הפסדים בשנים האחרונות.
- ענף סיעוד פרט אחראי למהפך, בעוד שביתר ישנה הרעה. הענף תרם להפסד של כ-2.4 מיליארד ₪ ב-2019, ולרווח של כ-350 מ' ₪ ב-2020.

מגזר ביטוח בריאות

- בפילוח הרווח לפי מקור:
 - השפעות ריבית שליליות ב-2019 (כ-2.4 מיליארד ₪).
 - מחקרים אקטואריים שהגדילו עתודות בכ-0.6 מ' ₪ ב-2019.
 - 2020 התאפיינה במגמת ריבית שלילית, שקוזה בהשלכות רגולטוריות (UGL, אי נזילות)
- רווחי השקעות נמוכים משמעותית ב-2020.

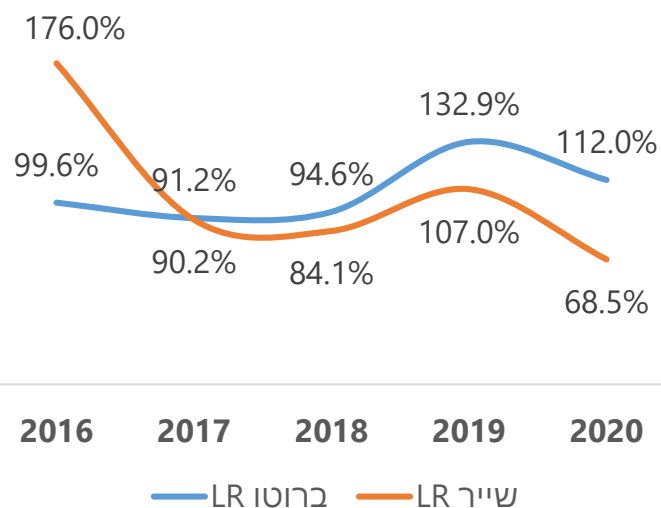

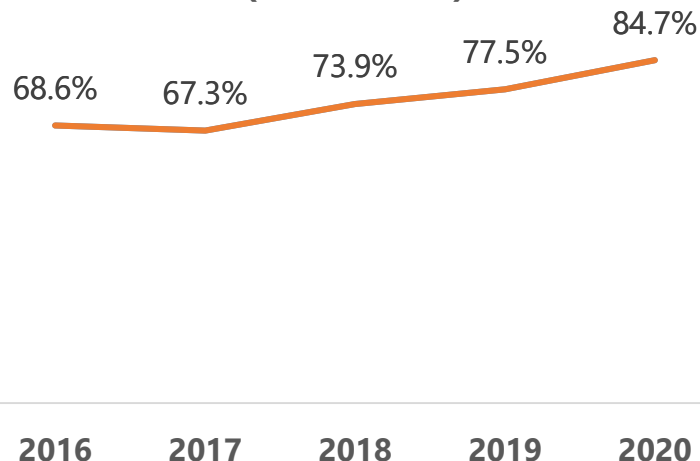
מגזר ביטוח בריאות

שיעור נזק בענפים נבחרים

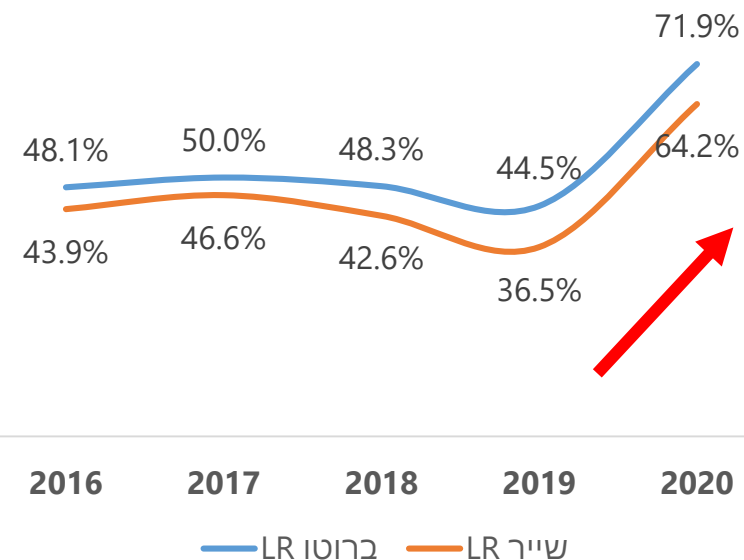
שיעור נזקים ביטוח תאונות אישיות
ז"ק

שיעור נזקים ביטוח עובדים זרים
(שייר=ברוטו)

שיעור נזקים ביטוח נסיעות לחו"ל

- כנגד עצירת שיווק ביטוח הנסיעות לחו"ל, עבור אותם ביטוחים שהיו בתוקף ניכרת הרעה דרמטית ב-LR עקב ביטולי טיסות וכיו"ב
- ענף תאונות אישיות לט"ק (פרמיה שנתית ברוטו של כ-250 מ' ₪, מתוכה חלק ניכר תלמידים) - מאופיין בתנודתיות יתרה בשיעורי ה-LR, זנב ארוך (תלמידים) ובשיעור כיסוי משמעותי ממבטחי משנה (כ-75% מהפרמיה). במיצוע 5-שנתי, שיעור ה-LR ברוטו ושייר בענף עומד על למעלה מ-100%.

תודה רבה!

סייג: מצגת זו אינה מהווה פרסום רשמי או מחייב של רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון ואין בנאמר בה או במסגרתה או בנתונים שבמסגרתה כדי לחייב את הרשות בשום אופן. אין במצגת משום ייעוץ מקצועי משפטי או חשבונאי, והנאמר בה משקף את עמדתו של הדובר בלבד.

מקרא

מדגם החברות שבבסיס הנתונים:

נתוני ביטוח: כל החברות למעט חברות ממשלתיות, קרנית.

מס' שקופית	שם גרף	מקור הנתונים
5	הרכב תיק משתתף; הרכב תיק נוסטרו	טופס 106 רבעוני
6	פרמיות ודמי גמולים + שיעור פרמיה מהתל"ג	ביטוח חיים: טופס 14א (פרמיות); טופס 14ג (תקבולים בגין חוזי השקעה) ביטוח בריאות: טופס 15א ביטוח כללי: טופס 2 מקוצר גמל ופנסיה: דוח כספי של חברה מנהלת ביאור "נתונים אודות קופות הגמל וקרנות הפנסיה שבניהול החברה"
7	נכסים מנוהלים	ביטוח (נוסטרו ומשתתף): דוח כספי של חברות ביטוח – הדוח על המצב הכספי גמל ופנסיה של חברות הביטוח: דוח כספי של חברה מנהלת ביאור "נתונים אודות קופות הגמל וקרנות הפנסיה שבניהול החברה" (לא כולל וותיקות) גמל כלל השוק: נטים פנסיה כלל השוק: דיווח חודשי של פנסיה
8	רווח כולל ותשואה להון; התפתחות ההון העצמי	רווח כולל: דוח כספי של חברות ביטוח – דוח על הרווח הכולל הון עצמי: דוח כספי של חברות ביטוח – הדוח על המצב הכספי תשואה להון: רווח כולל לחלק לממוצע הון חשבונאי. לא בוצעה התאמה לדיבידנד.
9	מכפיל הון	הון עצמי: דוחות כספיים של חברות ביטוח/אחזקה נסחרות שווי שוק: נתוני הבורסה לניירות ערך בת"א. השפעת הון הובאה בחשבון ממועד אחרון לפרסום דוחות כספיים (כלומר, לפי הנתון הידוע לכל מועד, בקירוב).
10,11	השקעות במיכון; מספר עובדים בחברות הביטוח; שיעור הנהלה וכלליות מהפרמיה (לרבות תקבולים מחוזי השקעה)	השקעה הונית: דוח כספי ביאור "רכוש קבוע" תוספות בגין מחשוב; ביאור "נכסים בלתי מוחשיים" תוספות בגין תוכנה. הוצאות מיכון: דוח כספי ביאור "הוצאות הנהלה וכלליות" הוצאות בגין מיכון השיעור מחושב מפרמיות ברוטו כולל תקבולים מחוזי השקעה מספר עובדים: דוח תיאור עסקי התאגיד, חברות הביטוח בלבד הנהלה וכלליות: דוח כספי של חברות ביטוח – דוח רווח והפסד; בניכוי הוצאות הנהלה וכלליות בגין גמל ופנסיה מביאור "מגזרי פעילות"

מקרא

מס' שקופית	שם גרף	מקור הנתונים
12	נתח שוק ביטוח כללי; פרמיות ברוטו ביטוח כללי	דוח כספי של חברת ביטוח - ביאור "מגזרי פעילות"
13	הרכב רווח לפי ענפים בביטוח כללי	דוח כספי של חברת ביטוח - ביאור "מגזרי פעילות"
14	הרכב רווח לפי מקורות בביטוח כללי	הפרשות מיוחדות: טופס א תרומת השקעות ורווח חיתומי: ביאור "מגזרי פעילות"
15	רווח ביטוח משנה רכב חובה; רווח בענף רכב חובה	טופס 2 מקוצר רווח מביטוח משנה חושב לפי תשלומים ושינוי בהתחייבויות משנה בתוספת הכנסות מעמלות בניכוי פרמיות שהורווחו משנה שיעור ביטוח משנה חושב לפי פרמיות למבטחי משנה לחלק לפרמיות ברוטו
16	LR צפוי מפרמיה ברוטו רכב חובה	טופס 3 רכב חובה
17	שיעור נזקים רכב רכוש ברוטו; שיעור נזקים רכב רכוש שייר; רווח ברכב רכוש	טופס 2 מקוצר LR חושב לפי תשלומים ושינוי בהתחייבויות (ברוטו/שייר) לחלק לפרמיות שהורווחו (ברוטו/שייר) CR חושב לפי תשלומים ושינוי בהתחייבויות (ברוטו/שייר) בתוספת עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישת אחרות ובתוספת הוצאות הנהלה וכלליות (בשייר – ובניכוי הכנסות מעמלות) לחלק לפרמיות שהורווחו (ברוטו/שייר)
18	רווח בביטוח חיים לפי מוצרים; פירוט השינוי	דוח כספי – ביאור "נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח" – "פירוט התוצאות לפי סוגי פוליסות"
19	שינוי בתוצאות פוליסות עד 1990	הפרשות מיוחדות – טופס א מרווח פיננסי - ביאור "נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח" – "פירוט התוצאות לפי סוגי פוליסות". ללא מבטיח מ-2004.
20	שינוי בתוצאות משתתף עד 2003; דמי ניהול משתתפים	הפרשות מיוחדות – טופס א דמי ניהול משתתפים ודמי ניהול – טופס 14א

מקרא

מס' שקופית	שם גרף	מקור הנתונים
21	תוצאות משתתף 2004 ואילך	הפרשות מיוחדות – טופס א דמי ניהול - ביאור "נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח" – "פירוט התוצאות לפי סוגי פוליסות"
22	שיעור נזקים ריסק מוות ורווח מפרמיה;	ריסק מוות פרט – טופס 14א LR חושב לפי תשלומים ושינוי בהתחייבויות ברוטו לחלק לפרמיות ברוטו שיעור רווח מפרמיה חושב לפי רווח כולל לפני מס לחלק לפרמיות ברוטו
	שיעור הוצאות מפרמיה – ביטוח חיים	טופס 14א ההוצאות חולקו בפרמיות ברוטו כולל תקבולים בגין חוזי השקעה
23	פרמיה משוננת ושיעור עלויות רכישה – ביטוח חיים	פרמיה משוננת – טופס 14א (פוליסות הכוללות רכיב חיסכון ופוליסות שאינן כוללות רכיב חיסכון); טופס 14ג (תקבולים משוננים מחוזי השקעה) עלויות רכישה – ביאור "הוצאות רכישה נדחות" – תוספות בגין ביטוח חיים
24	הרכב פרמיות – ביטוח בריאות	טופס 15ב – פרמיות ברוטו
25	פרמיה משוננת עסק חדש בענפים נבחרים – ביטוח בריאות	טופס 15ב – פרמיה משוננת עסק חדש
26	נתח שוק פרמיות ברוטו בביטוח בריאות	טופס 15ב – פרמיות ברוטו
28, 27	תוצאות לפי סוגי פוליסות;	דוח כספי - ביאור "פירוט ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולות במגזר ביטוח בריאות" – "פירוט התוצאות לפי סוגי פוליסות" הפרשות מיוחדות – טופס א תרומת השקעות ורווח חיתומי – ביאור "מגזרי פעילות" אחר ז"א – לרבות הוצ' רפואיות פרט, מחלות קשות פרט, תאונות אישיות ז"א; אחר ז"ק – לרבות שיניים; בריאות קבוצתי; נסיעות לחו"ל; עובדים זרים; תאונות אישיות ז"ק;
29	שיעור נזקים בענפי בריאות	טופס 15ב LR חושב לפי תשלומים ושינוי בהתחייבויות (ברוטו/שייר) לחלק לפרמיות שהורווחו (ברוטו/שייר)